

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

РЕГИОНХЭР

зэрэхъазырхэр ыуплъэкӀугъ

Урысые Федерацием и Премьер-министрэу Владимир Путиным мэлылфэгъум и 5-м видео-конференцие регионхэм адырилагъ. Ащ хэлэжъагъэх АР-м и Президентэу ТхьакӀуцынэ Аслъан, Премьер-министрэм игуадзэу Алексей Петрусенкэр, УФ-м ошлэ-дэмышлэ ИофхэмкӀэ и Министерствэ и ГъэлорышӀапӀэу АР-м цыӀэм ипащэу Гъунэжыкьо Мурат, нэмыкӀ къулыкӀу зэфэшхьафхэм ялыкӀохэр.

ТыкӀэзыуцухьэрэ дунаим къышхьурэ тхьамыкӀагъохэм япхыгъэ Иофыгъохэм, анахьэу гъэтхэ псыуцогъэшхохэм, ахэм афэгъэзэгъэ къулыкӀухэм яухъазырыныгъэ зыфэдэм ащ щатэгущыӀагъэх. Статистикэм къызэригъэлъагъорэмкӀэ, ильэсым къыкӀоцӀ гурытымкӀэ тхьамыкӀагъо къэзы-хьырэ хьугъэ-шӀагъэу тикъэралыгъо шхьхуэрэм проценти 6 — 8-м нэсэу зыкӀалэтыгъ. ИкӀыгъэ ильэсым мэххэм ма-шӀоу зактышхьышӀтэгъагъэм цыфхэм, хабзэми чӀэнэгъэ-шхоу аригъэшхьыгъэр джыри зэ агу къыгъэкӀыжыгъ. Федеральнэ бюджетым щыщэу сомэ миллиард 11 цыфхэм псэупӀэ зэрагъэгъотыным пае афатӀупшыгъ.

Джащ фэдэу Владимир Путиным ипсалтэ къышхьыгъэ-щыгъэхэм ащыщ ом изытет зыфэдэщтыр, ошлэ-дэмышлэ-гъэ зыхэлъ тхьамыкӀагъохэу тапӀкӀэ къэжыушӀхэр къэзышӀлэ-

рэ системэхэр къэралыгъом щыгъэпсыгъэнхэ зэрэфаер. Урысыем метеостанцие 1600-рэ щызэттырагъэпсыхъажышӀт, 300 кӀэу ашӀышт, Кавказри къыхиубытэшт.

КъулыкӀухэм яухъазырыныгъэ зыфэдэр, псыгъэпытӀлэхэм, лъэмыджхэм языхьт ауплӀэкӀунхэу, мэхъызмэтым иӀоф лъыплӀэнхэу регионхэм япашхэм Урысыем и Премьер-министрэ къафигъэпытагъ.

Тиреспублики ащ фэдэ гъэтхэ псыуцогъэшхохэм ящынагъо къышхьащымытэу пӀон плӀэкӀышӀтӀ. Ом изытет зыфэдэнэу къалорэмкӀэ, зпымыоу ошх къешхьышӀт. Адыгир псыхьуи 130-мэ, къушхьэмэ къауцухьэш, узыгъэгумӀкӀы Иофыгъохэр къэуцух.

Джащ фэдэу видеоконференцием Вологодскэ, Архангельскэ, Московскэ хэкухэм, Якутием япашхэр хэлэжъагъэх.

ІШГЫНЭ Сусан.

Президентым изӀукӀэгъухэр

Адыгэ Республикэм и Президентэу ТхьакӀуцынэ Аслъан коммерцием ымыпхыгъэ къэралыгъо учреждениеу «МыекӀопэ опытноэ станциеу Н.И.Вавиловым ыцӀэ зыхьыгъэм» идиректорэу Анна Гузь тыгъуасэ ИофшӀэгъу зӀукӀэгъу дырилагъ.

Урысыем имызакъоу, ІкӀыб къэралхэм ащызӀышӀлэрэ станцием научнэ ИофшӀагъэу иӀэхэм Президентым осӀшӀу къафишӀыгъ. РеспубликэмкӀэ ащ мэхъанэшхо иӀэу зэрэщытыр къыхыгъэщыз, тапӀкӀи зыпкӀэ итэу ащ ИофшӀэныр, хэхъоныгъэхэр егъэ-шӀыгъэнхэр пшӀэрылӀ шхьаӀэу къыгъэнэфагъэх. ГумӀкӀыгъоу, шыкӀагъэу апащхьэ итхэм, ІэпыӀэгъу афэхьунхэ зэралгъэкӀышӀтым ТхьакӀуцынэ Аслъан къакӀэупчӀагъ.

Анна Гузь къызэрэхыгъэщыгъэмкӀэ, пкӀышхьэ-мышхьэ, хэтэрыкӀ, нэмыкӀ культурэ зэфӀэшхьафэу яӀэхэмкӀэ (зӀкӀэм-кӀи мин 12,5-м кӀэхьэ) Урысыем ианахь станцие дӀэгъухэм ясатыр пытэу хэт. Опытхэр ашӀы-хэзэ, тишӀыгъыр нахь дӀэгъоу къышхьыкӀыны зытӀэкӀышӀт культу-рэхэр къыхахы, ахэр чыӀэм, фабэм зэрякӀухэр агъэунафӀ. Къарагъэлъэгъунэу дӀэгъухэр зэряӀэр къеушыхьаты Урысыем исубектхэм, Китаим, Голланди-ем, нэмыкӀ къэралыгъохэм къарыкӀырэ шӀэныгъэлъэжхэу тиреспубликэ къеблагъэхэрэм япчъагъэ зэрэбэм. ПшӀэрылӀ шхьаӀэр — непэ станцием ІӀкӀэлъ коллекционер къэухьумэ-гъэныр, ащ хэхъоныгъэхэр егъэшыгъэнхэр ары.

ГумӀкӀыгъо шхьаӀэу дирек-торым къыгъэнэфагъэр научнэ ИофшӀэнэу зэхашхэрэм джыри нахь шӀуагъэ къатэу гъэпсыгъэн-хэмкӀэ ахьщэр икӀу фӀдизэу зэраӀӀкӀэмылгыр ары. Амалэу цыӀэмкӀэ ахэм ІэпыӀэгъу зэра-фэхьуштыр республикэм ипащэ икӀэухым къыӀуагъ.

Нэужым ТхьакӀуцынэ Аслъан цыфхэм яфитыныгъэхэмкӀэ Уполномоченнэу Адыгеим шыӀэ Анатолий Осокинын ригъэблэ-

гъагъ. ИкӀыгъэ ильэсым мы структурэм Иофэу ышӀагъэм из-фэхьысыжхэм, пшӀэрылӀ шхьаӀэхэм бгъуитӀур атегу-щыӀагъ.

Цыфхэм яфитыныгъэхэр къэ-ухьумэгъэнхэр къэралыгъом ипшӀэрылӀ шхьаӀэхэм зэу зэ-рашхьыр Президентым пӀублэм къышӀыуагъ. Мы лъэныкъомкӀэ республикэм иӀофхэм языхьт зыфӀэдэр, законным къыдилыгъэ-рэ шапхьэхэр гъэцкӀагъэ зэрэхь-хэрэр зэригъэшӀагъэх. УФ-м и Президентэу Дмитрий Медведе-вым унашӀоу ышӀыгъэхэм ащы-щэу «Сабыибэ зэрыс унагъохэм ІэпыӀэгъу афэхьунхэ» зы-фиӀорэр республикэм зэрэщы-гъэцкӀэщтым, ащкӀэ амалэу ІӀкӀэлъхэм ягугъу къышӀыгъ.

— 2011-рэ ильэсым щылтэ ма-зэм и 1-м къыщегъэжъагъэу ана-хьэу тынаӀэ зыгъэдгъэтын фӀэ лъэ-ныкъоу къэралыгъом ипащэ къыгъэнэфагъэхэм ащыщ сабый-хэм яфитыныгъэхэр къэухь-мэгъэнхэм лъыплӀэгъэныр, — къыӀуагъ Анатолий Осокиным. — Ар республикэм шыгъэцкӀэ-гъэным пае еджӀпӀэ-интернатхэр, гурыт еджапӀэхэр къэтӀкӀухьэх, ахэм ачӀэхэм зӀукӀэгъу-здэ-гушыӀэгъухэр адэтэшы. Непэ тищыӀэныгъэ къыхӀэфӀэ лъэ-ныкъо дӀэхэм тисабыйхэр ащы-тыухьумэнхэр пшӀэрылӀ шхьа-Ӏэу зыфӀэтэгъэуцужы.

Законэу шыӀэхэм адиштэу псэупӀэ зэрэтын фӀэ сабыйхэм альэныкъокӀи шапхьэу шыӀэхэр икӀу фӀдизэу гъэцкӀагъэ зэрэ-мыхьухэрэр Уполномоченнэм къыӀуагъ. ГушыӀэм пае, 2005-рэ ильэсым щылтэ мазэм и 1-м ехь-лӀэу чэзыум хэтыгъэ кӀэлӀцы-кӀухэм унэ зэрагъэгъотынымкӀэ федеральнэ гупчэм субсидиэхэр къафитӀупшыны фае, мы уахьтэм ыуж чэзыум хэуцагъэхэм

яфӀо-фашӀэхэр муниципалитет-хэм зӀшӀуахынхэу законным къегъэнафӀ. Ау ахэм ащ фӀэдэ амал зэрямыӀэр хэткӀи шӀэфӀп. Мы гумӀкӀыгъор дӀэгъэзыхьы-гъэным пае УФ-м и Федераль-нэ ЗӀукӀэ ФедерациемкӀэ и Со-вет зызэрэфагъэзагъэр А.Осоки-ным къыӀуагъ.

Цыфхэм яфитыныгъэхэмкӀэ Уполномоченнэу АР-м шыӀэм иаппарат 2010-рэ ильэсым тхьа-усыхэ тхьыӀ 535-рэ къыӀӀкӀэ-хьагъ, 2011-рэ ильэсым иапӀэрэ мэзищым нӀбгыри 118-рэ къя-олӀагъ. Ахэр нахьыбэрэмкӀэ зыгъэгумӀкӀыхэрэм ащышхь: псэупӀэ зэрямыӀэр, судхэм унашӀоу ашӀыгъэхэм зэрадыра-мыгъаштӀэрэр, правухьумӀкӀо органхэм язекӀуакӀэ зэримы-гъэразэхэрэр, нэмыкӀхэри.

Цыфхэм яфитыныгъэхэр зы-укъорэ псӀэуми шӀокӀи имыӀэу пшӀэдӀкӀыжъ ягъэхьыгъэн зэрэ-фаер ТхьакӀуцынэ Аслъан зӀукӀэгъум кӀэух зэфӀэхьысы-жъэу къыфишӀыгъ.

Мы мӀэфэ дӀэдэм Президентыр общественнэ организациеу «РОСТО (ДОСААФ)» зыфиӀо-рэм и Адыгэ региональнэ совет итхьаматэу Барцо Тимур зӀукӀэгъу дырилагъ. Мы организа-цием ыпӀкӀэ гъэхьэгъэшӀухэр ышӀыхэзэ, къыткӀэхьухьэрэ лӀэужхэр дӀэдэм къулыкӀу ша-хьыным фӀэгъэхьазырыгъэнхэм, ахэр патриотэу пӀугъэнхэм зэрэ-фигъасщытыгъэхэм къыфӀэгъэз-жыгъэныр республикэм ипащэ пшӀэрылӀ шхьаӀэу къыгъэ-уцугъ.

Ар шыӀэныгъэм щыпхьыры-щыгъэным пае непӀэрэ мафӀэхэм яхьулӀэу зӀшӀуахын альӀкӀы-гъэм, планэу агъэуцухэрэм Т.Барцор кӀӀӀэу къатэгущыӀагъ.
ТХЪАРКЪОХЪО
Адам.

Адыгеим и Президент Федеральнэ инспектор шхьаӀэр ригъэблӀэгъагъ

Адыгэ Республикэм и Президентэу ТхьакӀуцынэ Аслъан Урысые Федерацием и Президент и Полпрэд и Аппаратэу ЮФО-м шыӀэм Адыгэ РеспубликэмкӀэ и Федеральнэ ин-спектор шхьаӀэу ЛыӀужьу Адам игъусэу УФ-м и Прези-дент и Приемнэу республикэм шыӀэм Иоф зэришӀэрэм еп-хыгъэ Иофыгъохэм атегушыӀагъэх.

Федеральнэ ведомствэм ипащэ зэрэхыгъэунэфыкӀыгъэмкӀэ, цыфхэм янахьыбэхэм зыкъызэрафагъазэхэрэр зӀпхыгъэхэр организацие зэфӀэшхьафхэм, чыӀпӀэ зыгъэлорышӀэжыныным ыкӀи муниципальнэ хабзэм иорганхэм Иоф зэрашӀэрэр ары.

Адыгэ Республикэм и Президентэу ТхьакӀуцынэ Аслъан зэрэхыгъэунэфыкӀыгъэмкӀэ УФ-м и Президент и Приемнэу псӀэуми апӀэу зыфӀытегъэпсыхьагъэр субъектым ихабзэ иорган псӀэуми яӀофшӀэн зӀпыугъо фӀэмыхьуныр ары.

ЛыӀужьу Адам къызэриӀуагъэмкӀэ, Иофыгъоу цыфхэм къалэтыр псӀэумкӀи УФ-м и Президент и Приемнэу Фе-деральнэ инспектор шхьаӀэм и Аппаратэу яӀофышӀэхэм Иофхьэбзэ гъэнэфагъэхэр зэрэхьэх.

*Адыгэ Республикэм
и Президент и пресс-къулыкӀу*

«Гъатхэр къэсыгъ, гъатхэм гъогур фызэлухыгъ!»

Джары ыцлэр апшгэрэ еджаплэхэм я студентхэр зыхэлэжьэрэ я XII-рз шъхьэихыгъэ фестивалэу Адыгэ къэралыгъо университетым мэлылфэгъум и 5-м къыщегъэжьагъэу и 21-м нэс шыклоштым. Ар зэхещэ зыцлэ къет-логъэ университетым, ащ Ипы-лэгъу фэхъух Адыгэ Республикэм ныбжьыкълэ Иофхэмкълэ и Комитет-рз къалэу Мыекъуапэ иадминистрации ныбжьыкълэ Иофхэмкълэ иотделрз.

Блэкыгъэ илъэсхэм афэдэу фестивалым студентхэр, аспиран-

тхэр, гурыт ыкли апшгэрэ еджаплэхэм якълэлэгъаджэхэр хэлэжьэштых.

Студентхэм якомандэхэр лъэныкьюиплкъэ зэнэкьокъуштых. Ахэм ордэ къалошт, музыкальнэ лэмэ-псымэхэм къарагъэллошт, къэшъоштых, театральнэ искусствэмкълэ зэнэкьокъуштых ыкли ямышыкълэ жанрэм илъ произведение къагъэлэзгъошт.

Къэуххэр зызэфэхьысыжьхэ-кълэ атеклуагъэхэм дипломхэр ыкли шлухъафтынхэр аратыштых. Анахь дэгъоу жюриым къыхихы-

хэрэр Всероссийскэ фестивалэу «Российская студенческая весна-2011» зыфиорэм хэлэжьэштых. А фестивалыр къалэу Тюмень шыклошт.

Ащ клоштхэм Ипылэгъу афэхушт Адыгэ Республикэм ныбжьыкълэ Иофхэмкълэ и Комитет. Илъэсиплэ хуэгъэу ащ фэдэ Иофхэбзэхэм тиреспубликэ иныбжьыкълэхэр ахэлажьэх.

Фестивалыр мэфэкълэ къэгъэлэгъонкълэ мэлылфэгъум и 5-м Адыгэ къэралыгъо университетым иактовэ зал къыщызэлухагъ.

Лъэныкьо пстэури къыдэслытэзэ...

Сабыир илъэсиплэ охуфэ лъэныкьюабэхэр къыдэслытэзэ, ащ иплуныгъэ зэхэпщэн фае. А уахтэр анахь мэхъанэ зилэ лъэхъанэу щыт. Сыда плэмэ, а илъэсхэм къаклоцл ащ ипсауныгы, иакъыли нахь зэтеуцох, нравственнэ ыкли эстетическэ еплыкълэхэр илэхэ мэхъу.

Кълэлэцыкълур ылъэ зытеуцокълэ, къэзыуцухэрэ пкъыгъохэр зэригъашлэху еублэ. Унэм, кълэлэцыкълу Игыгъыплэм ыкли урамым ащилъэгъурэ пкъыгъохэм нэлуасэ афэху, ахэм макъуу къапылукирэм кълэдэлукигъэ пкъыгъохэм ядэхагы, яшэни, яшлуагы нахь къыгурэллох. Ахэм гъэпсыкълэу ялэхэр зэхифын ылъэкигъэу къулайныгъэхэр къыхафэху регъажьэ.

Сыдигъокълэ сабыихэм анахъу аналэ зытырадзэрэр лъдэу, нэфэу, шлэтэу алъэгъухэрэр ары. Ащ къыхэкълэу кълэлэцыкълухэм яплункълэ анахъу згъэфедэхэрэр джаш фэдэ пкъыгъохэу нэрылгъэу Ипылэгъу хуэхэрэр арых.

Тыкъэзыуцухэрэ дунаим хэбзэ-шыкълэ гъэнэфагъэу хэлхэм нэлуасэ афэшынхэм, ащкълэ шлэныгъэхэр язгъэгъотынхэм, природэм дэхагъэу хэлгыр алъэгъуным, зэхашлэным, агъэшлэгъоным ыкли ар къаухъумэн алъэ-кълэу кълэлэцыкълухэр плугъэнхэм ренэу сыналэ атет. Псэушхьэхэр шлу язгъэлъэгъуным сыпыл.

Етлани сыналэ зытетэу язгъашлэмэ шлоигъор цыфымрэ при-

родэмрэ зэпхыгъэху зэрэшытыр ары. Природэм удэлажьэмэ, цыфым удэлажьагъэу зэрэхурэр къагурызгъаломэ шлоигъу. Кълэлэцыкълухэр бгъу пстэумкълэ шы-лэныгъэм фэгъэсэгъэнхэм пае илъэсиплэ охуфэхэкълэ дэгъури дэири къагурылоу хуэнхэ фае. Илъэс заулэ хуэгъэу кружокэу «Юный эколог» зыфиорэм сырипашэш, Иофхэбзэ зэфэшхьафхэр згъэфедэхэзэ, мышцкълорэ сабыихэм садэлажьэ. Тыкъэзыуцухэрэ дунаир сабыихэм къаухъумэнэу есэгъасэх.

Кълэлэцыкълу Игыгъыплэм бзитлу щызэрагъашлэ — урысыбзэмрэ адыгабзэмрэ. Сабыим ежъ ыбзэ-

кълэ гушылэху шлушлэн, шлу угу илгын, уфэсакъын, къэуухъумэн, дэлэжьэн ыкли нэмыкълхэр къагурысэгъалох. Занятиехэм сабыихэр нахьыбэрэ къашыгушы-лэнхэм сыналэ тесэгъэты. Ащ фэдэ амал кълэлэцыкълухэм зыпкъылэ, агу илгыр нахь дэгъоу къыра-лутыкълэ, абзэ нахь зыкъетлатэ. Сэ къафэсгуатэрэр къызэрагу-рылуагъэр зэхэсфыным пае джэ-гукълэ зэфэшхьафхэр сэгъэфедэх. Гушылэм пае, къэгъагъэ зэхэ-сэгъэгъуцо, псэушхьэ шырхуэ сурэтхэм арытхэм яплыхъэзэ, ахэр зишырхэм ацлэхэр къыра-лох. Арыш, сэ сизакъоп, зэкълэ сифошлэгъухэм лъэныкьо пстэу-ри къыдэтлытэзэ, кълэлэцыкълухэм адызетхэрэ Иофшлэныр зэхэтэзэ.

ДЕЛЭКЪО Сусан.
Очэпшые дэт кълэлэцыкълу Игыгъыплэм икълэлэплу.

Унэгъо 500-м ехъу программэм хэт

Зипсэуплэ нахьышлу зышлы зышлоигъо унэгъо ныбжьыкълэ пчъагъэ Адыгем илс. А Иофыгъор зэшлохыгъэ хуыном пае республикэ программэу зекло-рэр 2015-рз илъэсым нэс лъагъэкълотагъ. Хабзэм зэрилгы-тэрэмкълэ, ныбжьыкълэхэм псэу-плэ ягъэгъотыгъэныр непэ социальнэ политикэр зыдэлэжьэ-р лъэныкьо шъхьалэхэм ззу ащыщ. Зычлэсынхэ зэрамыгъо-

тырэм пае ахэр нэмыкълэ чыплэхэм клонхэ фаеу мэхъу.

АР-м псэолэшынымыкълэ, транспортнымкълэ ыкли псэуплэ-коммунальнэ хъызмэтымыкълэ и Министертвэ иотдел ипашэу Хурэнэ Мыхъамодэ къызэрилуагъэмкълэ, зыныбж илъэс 35-рз мыхуэгъэ зэшхьагъусэ 245-мэ илъэсит-фым къыклоцл субсидие аратыгъ. Къалэу Мыекъуапэ пштэмэ, 2010-рз илъэсым ащ фэдэ унэгъо

17-мэ псэуплэ зэрагъэгъоты-нымкълэ Ипылэгъу афэхуэгъэх.

Программэм къызэрэдильгы-тэрэмкълэ, псэуплэм ыуасэ ипро-цент 60-р унэгъо ныбжьыкълэм илэн фае, адрэ 40-р ары ны-лэп хабзэм къыритырэ. Псэу-плэм ыуасэ къыпкъырыкълэхэзэ, ыпэкълэ ар къалытэщтыгъэмэ, джы субсидием ыуасэ рагъэп-шэшт.

ИШЪЫНЭ Сусан.

Сомэ мини 5 тазырэу тыралъхъагъ

ФГПУ-у «Урысыем ипотч» зыфиорэм илофышлэхэм яла-жьэкълэ Адыгэ Республикэм и Арбитражнэ суд зэхифынэу щытыгъэ Иофыр тхъамэфитлу фэдизкълэ зэкълыхъан фаеу ху-гъэ. Законодательствэр зыукъо-гъэ къэралыгъо учреждением ипшъэрылгъэр зэригъэцклагъэр ауплъэкълуным ыкли лажъэ зилэ-хэм административнэ пшъэдэ-кълыжъ ягъэхьыгъэным апае АР-м и Арбитражнэ суд судхэм

ялофшлэн зэрэзэхашэрэм лъы-плэрэ Мыекъопэ хушхьафы-кълыгъэ отделым ипашэ лъэлэу тхылъ фигъэхьыгъ.

2011-рз илъэсым мэзаем и 2-м судебнэ зэхэсыгъо шылэнэу зэрагъэнэфагъэм елгытыгъэу 2011-рз илъэсым шылэ мазэм и 21-м ФГПУ-у «Урысыем ипотч» уведомление фагъэхьыгъ. Ау ар зылэкълэхъан фэгъэ цыфыр мы мафэм судым къеклолагъэп. Ащ къыхэкълэу Иофым изэхэфын

АР-м и Арбитражнэ суд мэза-ем и 16-м нэс зэкълыхъан фаеу хуэгъэ. Уплъэкълунхэм зэфэхьы-сыжьэу афэхуэгъэхэм къызэра-гъэлъэгъуагъэмкълэ, почтэм ило-фышлэхэр арых лажъэ зилэу къычлэкълыгъэр.

Унашъоу шылэм диштэу ад-министративнэ правэуэкълонь-гъэхэм я Кодекс зыукъогъэ «Урысыем ипотч» лажъэ зэ-риэм дырагъэштагъ ыкли сомэ мини 5 тазырэу тыралъхъагъ.

2011-рз илъэсым иятлонэрэ мэзих гъэзеткълэтхэгъур едгъэжьагъ!

«Адыгэ макъэм» иныбджэгъу лъаплэхэр!

Лъэпкъ гъэзетыр къызытхыкълэ зышлоигъохэм апае федеральнэ почтэм икьутамэу Адыгэ Респу-бликэм шылэм иотделениехэм, ООО-у «Адыгея-Ин-терсвязь» зыфиорэм икиоскхэм ыкли «Адыгэ ма-къэм» иредакция дэжъ щыт киоскым мэлылфэгъум и 1-м ялофшлэнхэр рагъэжьагъ.

Почтэм иотделениехэм мышц фэдэ уасэхэмкълэ лъэпкъ гъэзетым шъуащыкълэтхэн шъулъэкълышт:

— **сомэ 398-рз чapyч 16-кълэ** — тхъамафэм 5 кьыдэкълэу нэклубгъуи хурэ гъэзетэу 52161-рз индекс зилэм;

— **сомэ 380-рз чapyч 04-кълэ** — фэгъэкълотэныгъэ зилэхэм апае 52162-рз индекс зилэм;

— **соми 146-рз чapyч 58-кълэ** — телепрограммэр зыдэлъышт бэрэскэшхо номерэу тхъамафэм зэ кьы-дэкълэу 14289-рз индекс зилэм.

Мыекъуапэ щыпсэухэрэ гъэзетеджэхэр! «Адыгэ макъэм» иредакция дэжъ щыт киоскым индексхуэ **52161-рз, 52162-рз, 14289-рз** зилэхэм соми **140-кълэ** шъуащыкълэтхэн шъулъэкълышт. (Мыщ шыклатхэхэрэм киоскым гъэзетыр ежъ-ежырэу члахыжъэ ашлэшт).

ООО-у «Адыгея-Интерсвязь» икиоскхэм ти-гъэзетхэм зэкълэми соми 150-кълэ шъуащыклатгъэтхэшт. (Клатхэхэрэм гъэзетыр киоскым члахыжъызэ ашлэшт);

Къалэу Мыекъуапэ дэт хъызмэтшлэплэхэу, орга-низациехэу, учреждениехэу **корпоративнэ шыкълэм тетэу** гъэзет экземпляр **15-м** кьыщымыкълэу къызы-тхыкълэ зышлоигъохэр редакцием **сомэ 200-кълэ** шы-кълэтхэнхэ алъэкълышт.

Университетхэм, институтхэм, еджаплэхэм кор-поративнэ шыкълэм тетэу гъэзет экземпляр **20-м** кьыщымыкълэу къызытхыкълэ зымурадхэр редакцием **соми 150-кълэ** шыкълэтхэнхэ алъэкълышт.

Ныбджэгъу лъаплэхэр, шъуклатх лъэпкъ гъэзетым!

Пшъэдэкълыжъ рагъэхьышт

Мэзэ заулэкълэ узэкълэбэжьы-мэ тикъэлэ шъхьалэ дэт ресто-ран горэм шылажьэщтыгъэ нэбгырипллэр Иофшлэплэм лу-кълыжьыгъэх, ау а уахтэм къа-гъэхьагъэ сомэ мин 230-м ехур къаратыжьыгъэп. Яфитыны-гъэхэр зэраукъуагъэхэм кьыхэ-кълэу правэухъумэкълэ орган-хэм зафагъэзэн фаеу хуэгъэ ыкли ахэм алъэныкьокълэ зако-нодательствэр укъуагъэ зэрэху-гъэр нэужым судми кьыушы-хьатыгъ. 2010-рз илъэсым ты-гъэгъазэм и 20-м ащ епхыгъэ Иоф къызэлэуахыгъ.

Мы нэбгырипллэр зылу-гъэ предприятием нэмыкълэ чы-фэхэри телгыгъэху правэуху-мэкълэ органхэм агъэунэфыгъ. Мыекъопэ кълэ отделым исуд-пристав чыфабэ зытелъ пред-приятием мылкъоу илэр ыуплъэ-кълугъ ыкли пашэм зэфэхьысыжъ тэрэххэр ышлэнхуэ фигъэпы-тагъ. Арэу щыт нахь мышлэми, Иофыр зы чыплэ икощыкълы-гъэп.

УФ-м изаконодательствэ ди-штэу, предприятиеу лэжъапкълэм итынкълэ чыфэ зытелгым ипа-щэ гъэцэкълэкълэ документыр лэ-клагъэхьагъ, ау ащыгъуми чы-фэр кьыпшыныжыны ыдагъэп.

Судым унашъоу ышлыгъэр зи-мыгъэцакълэкълэ уголовнэ пшъэ-дэкълыжъ рагъэхьын зэрилъэ-кълыштыри предпринимателым пчъагъэрэ ралуагъ.

Суд приставхэм уплъэкълунэу зэхашагъэхэм къызэрагъэлъэ-гъуагъэмкълэ, 2010-рз илъэсым тыгъэгъазэм и 20-м кьыщегъэ-жъагъэу 2011-рз илъэсым гъэ-тхапэм и 18-м нэс предприяти-ем ахьщэу кьылэкълэхагъэмкълэ чыфэр ыпшыныжыныу амал илагъ, ау ар ыгъэцэклагъэп. Ащ къыхэкълэу сомэ мини 185-рз зыосэ мебелир, сплит-системэ-хэр предпринимателым ыгъэ-федэнхэ фимыгъэу суд пристав-хэм унашъо ашлыгъ ыкли джы-рэблагъэ зигугъу къэтшлыгъэ пкъыгъохэр ащэнхэу рагъэ-жъэшт.

Предприятием ипашэ мыззу, мытлоу законыр зэриукъуагъэм, унашъоу шылэхэр зэримыгъэцэ-клагъэхэм къахэкълэу уголовнэ Иофи 4 кьыпагъэтэджагъ. Лэ-жъапкълэр игъом зымытыхэрэм пытагъэ хэлэу адзэеклогъэныр, ащкълэ шапхьэхэр зымыгъэцакълэ-хэрэм пшъэдэкълыжъ ягъэхьыгъэ-ныр джырэ лъэхъан суд пристав-хэм япшъэрылгъэ шъхьалэхэм ащыщ.

НЕПЭ — ПСАУНЫГЪЭМ И ДУНЭЕ МАФ

КъыткІэхъухьэрэ лІэужжхэм апае

1948-рэ ильэсым къыщегъэжыагъуу псауныгъэр къэужхъумэгъэнымкІэ Дунэе организацием (ВОЗ-м) иунашъо тетэу псауныгъэм и Мафэ хэгъэунэфыкы. Мы мафэм ипэгъокІэу Адыгэ Республикэм Іофтхьэбзэ зэфэшхьафхэр шызэхашх. Ахэм янахьыбэр зыфэгъэхьыгъэр мы ильэсым псауныгъэм и Дунэе мафэ ихэгъэунэфыкынын девизуу иІэр — «Устой-

чивость к противомикробным препаратам и ее глобальное распространение» зыфиІорэм Іофгыбоу къыщыІэтыгъэр ары. Хабзэ зэрэхъугъэу, мыхэм афэдэ мафэхэм яхэгъэунэфыкынын ильэс къэс девиз зэфэшхьафхэм афагъэІорышІэ. Аш мэхъануу иІэр гумэкІыгъоу къэуцурэр, Іофгыбоу шхьаІэу пстэуми анаІэ зытырадзэн фаер нахь къыхэгъэщыгъэнхэр, нахь къэгъэнэфэгъэнхэр

ары. Сыда мы ильэсым ВОЗ-м къыхихыгъэ девизымкІэ къыгъэ-льагъо шІоигъор?

Медицинэм ылгъэныкъокІэ мы лгъэхъаным гумэкІыгъоу къэуцурэр ашыщэу специалистхэм къыхагъэщырэр инфекциехэм зэрапэуцужыщтыгъэхэ препаратхэм, ахэр псынклэу агъэхъужынынхэ зэралгъэкІыщтыгъэ Іэзэгъу уцхэм («противомикробные» зыфаІохэрэм) «амыштэрэ» микроорганизмэхэр нахьыбэ зэрэхъужхэрэм къыхэкІыкІэ, тапэкІэ «ашІомыІофыгъэ», Іоф лые къызыпымыкІыщтыгъэ зэпахырэ уз зэфэшхьафхэм арылІыкІыхэрэм япчъагъэ хэхъоным, ахэм ягъэхъужынын нахь охътабэ ыхьы хъуным ящынагъо къызэрэуцурэр ары. Аш псе ВОЗ-р къызыфаджэрэр антибиотикхэр ыкІи нэмькІ препаратхэу микробхэм ябэныжыгъэнымкІэ амалышІоу шыІэхэр тапэкІи къэгъэнэжыгъэнхэр, къыткІэхъухьэрэ лІэужжхэм ахэр агъэфедэнхэм иамалхэр зехъэгъэнхэр ары. Мы Іофыгъом ыкІи зэпахырэ узхэм узэрапэуцужыщтым, ахэм зашыу-ухъумэн зэрэплгъэкІыщтым афэгъэхьыгъэ лекциехэр мэфэ зэкІэ-лгъыкІохэм ашыкІуагъэх, нэужымы ашыкІоштых эджепІэ заведениехэм, ІээпІэ зэфэшхьафхэм. Джащ фэдэу ІээпІэ-профилактическэ учреждениехэм яІофшІэхэм агъэхъазырыштых санитарнэ бюллетеньхэу зигугъу къэтшыгъэ Іофыгъохэм афэгъэхьыгъэхэр.

Антибиотикхэр шапхъэм тетэу, фэдэ хъахъэу гъэфедэгъэнхэм псауныгъэр къэужхъумэгъэнымкІэ Дунэе организациер къызыкІыфаджэрэм лгъапсэу иІэу къыхихгъэщыхэр:

— микробхэм апэшІуекІорэ препаратхэр кІочІэгъу зыфэгъэхъурэ микроорганизмэхэм къатырэ инфекциехэр а узхэм зэралгъэхэрэ схемэу цыІэхэмкІэ (стандартнэ схемэхэмкІэ) бгъэхъужынынхэ умылгъэкІэу къызэрэхъэкІырэм псе сьмаджэм нахьыбэрэ уелгъээн фаеу мэхъу, ар а узым иІыкІыным ищынагъуи къэуцурэ;

— Іээзэгъу уцыбэхэм къамыубытырэ, амыгъэхъужыныгъурэ жгъэгъэузыр («туберкулез с множественной лекарственной устойчивостью» зыфаІорэр) нэгъырэ мин 440-рэ фэдизмэ ильэсым къыкІоцІ дунаим къыщыаузы. Ахэм ашыщэу нэгъырэ мин 150-мэ ядунай ахъо-жыы;

— техъагъур (маляриер) зэрагъэхъужыныгъэу препаратхэу хлорохиныр ыкІи сульфадоксин-пириметаминер а узым кІочІэгъу фэгъэхъужыгъэу бэрэ ащагъэунэфы техъагъур нахьыбэу цыфхэм къызыщыаузыхэр къэралыгъохэм;

— тэрэзэу ыкІи шапхъэхэм атетэу антибиотикхэр мыгъэгъэдэгъэнхэм къызыдехьы ахэр

(противомикробнэхэр) кІочІэгъу зыфэгъэхъурэ микроорганизмэхэр къэхъунхэр (микроорганизмэр мутацие хъуныр) ыкІи нахь заушомбгъуныр.

Мы пстэуми ащатегушыІэ-щтых, акылыгъу ашызэфэхъу-щтых пресс-конференциехэу, зыІукІэгъу-зэдэгущыІэгъухэу медицинэм іІофышІэхэм, специалистхэм зэдырлгъэщхэм. ЫпшгъэкІэ къызэрэщыІауагъэу, ахэр ашыкІоштых медицинскэ институтым, ІээпІэ-профилактическэ учреждениехэм. Ахэм зэкІэми мурадэу яІэр микробхэм атекІорэ препаратхэр (антибиотикхэр) шапхъэхэм атетэу гъэфедэгъэнхэм мэхъануу иІэр къэлотэгъэныр, медицинэ ІофышІэхэм, студентхэм ахэм анаІэ нахь тыргъэгъэтыгъэныр ары.

Хэутыгъэхэр къызыфигъэфедэз зыгъэхъазырыгъэр ЖАКІЭМЫКЪО Аминэ.

ХАТЭМ УНАГЪОР ЕГЪАШХЭ

ЯтІонэрэ лэжыгъэм игъо мэхъу

Кошхъэблэ районым щыщ селоу Натырбые щыпсэурэ Николай Манько тепличнэ хъызмэтым зыргъэушомбгъугъ. Ахэм непэ ащ къащегъэкІы хэтэрыкІхэу чыІэм «щыщынэхэрэр» — бэлыджэр ыкІи къэбаскъэр. Дунаир нахь къызыфабэкІэ, ахэр Іуихыжынынхэщ, нэшэбэгур, помидорыр ыкІи щыбжыир ащигъэтІысыщт.

Селом колхозу «Заря» зыфиІоштыгъэр зыдэтым Николай былымахоу, етІанэ механизаторуу шылэжагъ. Колхозыр зызэгъырзым ар егупшысагъ Іофэу къыхихыщтым. Игъунэгъоу Виктор Чиняковым теплицэу хэтэрыкІхэр къызщыгъэкІыхэрэр иІэти, ащ Николай игъо къыфилгъэуагъ ащ фэдэ хъызмэтым ежыри фежъэнэу.

— Сыкъэнэгъагъ ІофшІапІэ симыІэу, — ыгу къэкІыжы Николай, — ау Іоф симышІэу сыщысыныр ыкІи къызгъэкІугъэп. 2000-рэ ильэсым сигъунэгъоу хэтэрыкІхэр къызгъэкІыхэрэм фэдэ зысшІынэу тесыубытагъ. Рейкэхэр ыкІи пленкэр къэсщэфыхи, апэрэ теплицэр сшІыгъэ. Си-Іофи дэхэкІаеу зэпыфэу ригъэжыагъ. ТиІанэ хэтэрыкІ пасэхэр къытехъэхэу ыублагъ. Ащ дэжым сегупшысагъ тызыфэщт хэтэрыкІхэм афэшхьафэу сшэн слгъэкІыщтхэр къэгъэкІыгъэнхэ зэрэфаем. Джащ тетэу тепличнэ хъызмэтым нахь зезгъэушомбгъоу езгъэжыагъ. Апэрэм

фэмыдэу ыужкІэ сшІыгъэ теплицэхэр нахь шгъуамбгъох ыкІи нахь кІыхьэх. Сыда пІомэ теплицэр нахь ин къэс фабэу чІэтыр нахьыб.

Непэ Николай Манько пленкэр зытехъогъэ чІыгу сотыхи 10 иІ. ТеплицитІум хэтэрыкІхэр къащегъэкІых. Апэрэ бэлыджэмрэ салатымрэ ыщэгъахэх. Николай къыгъэкІырэ хэтэрыкІхэр зэхэубытагъэу арешх. Гъэмафэм къалэу Лабинскэ ибэдээр чІыпІэ гъэнэфагъэ щыриІэу хэтэрыкІхэр щешх.

— ХэтэрыкІхэм ренэу унаІэ атебгъэтын фае, — еІо Николай. — Игъом ахэр бгъэтІысынхэ, упкІэнхэ, псы акІэбгъэхъон фае. Ащ дакІоу уз зэфэшхьафхэм ахэр ашымыухъумагъэхэ хъушгъэп. Джащ фэдэу ищыкІагъэм фэдиз аммофос, аммиачнэ селитрэ, ебз алгІэгъэхъэгъэн фае. Теплицэм егъэлыгъэ шынагъэ кІэмытыным фэшІ вентилятор сэгъэфедэ.

Аш фэдэ ІофшІэнхэм язэшІохынкІэ ятэ ренэу ІэпыІэгъу фэ-

хъу ыкъоу Владимир. Сэмэркъэу-кІэ унагъом исхэр ащ агроном шхьаІэкІэ еджэх. КІалэм тепличнэ хъызмэтым фэгъэхьыгъэ литературэр къызІэкІегъахъэ ыкІи шІэныгъэу ахэм къахихы-рэр егъэфедэ. Владимир дзэм къулыкъу щихьы бэмышІэу къэкІожыгъ, мы лгъэхъаным къалэу Шгъачэ макІош мээныкъорэ къыщэлажъэ, адрэ уахъгъу къанэрэр теплицэхэм ащегъаІо. Николай ыкъо нахьыкІи ІэпыІэгъоу иІагъ, ау мы лгъэхъаным ащ дзэм къулыкъу щехьы.

Николай къызэриІорэмкІэ, хэтэрыкІхэу къыгъэкІыщтхэм акІэхэр къалэу Курганинскэ дэт бэдзрым къыщешхыфх. Аш текІуадэрэр макІэп. Щыбжыным изакъоу лгъэкъо мини 10 фэдиз егъэтІысы. Мыщ дэжым ІэпыІэгъу дэгъоу къыфэхъугъ процент зытехыгъорэ чІыфэу банкым къыІыхыгъэр. Аш зэриІыгътэрэмкІэ, аш фэдэ чІыфэхэр къыратыщтыгъэхэмэ, пхъэм хэшІыкІыгъэ теплицэхэр гъучІ конструкции-хэмкІэ зэблихъуштыгъэх. Арымырэм пхъэм хэшІыкІыгъэхэр ильэсищ къэс зэблихъунхэ фаеу мэхъу. КъызэриІыгътэрэмкІэ, зы теплицэр гъэлсыгъэным, рейкэхэр, пленкэр ыкІи чылапхъэхэр аш псе къэщэфыгъэнхэм сомэ мин 15 атефэ.

— Тисело теплицэ хъызмэтым унэгъо 20 щыпылгъ, — еІо Натырбые къоджэ псэупІэм ипащэу Александр Петровым. — А лгъэныкъомкІэ цыфхэм ІофшІэкІэшІу алгІэлъ хъугъэ, хэтэрыкІхэр къагъэкІынынхэми фаех,

ау а отраслэми финансхэр нахьыбэу хэмылгъагъэхэ хъушгъэп. Дэгъугъэ тепличнэ хъызмэтышІэхэм ІэпыІэгъу афэхъугъэным ехьылІэгъэ программэ ихъухъагъэу гъэцкІагъэмэ. Джащ фэдэу дэгъугъэ хэтэрыкІхэр къызгъэкІыхэрэм ахэр игъом тэрэзэу ащэнхэм фэгъэхьыгъэ Іофыр нахьышІоу зэхэщэгъагъэмэ, ащ Краснодар краим ыкІи нэмькІ чІыпІэхэм язаготовительхэр къыхэгъэлэжыгъагъэхэмэ. ТицІыфхэм къагъэкІырэр Мыекъуапи Іэклагъэхъан алгъэкІышгъ, аш фэдэу Іофыр гъэлсыгъэ зыхъукІэ Тыркуем ыкІи Египет къарашырэ хэтэрыкІхэр Адыгеим игупчэ къалэ къэпщэныр имыщыкІэгъэжы хъушгъ.

ХэтэрыкІхэр нахьыбэу теплицэхэм къащыгъэкІыгъэнхэм текІуадэрэр нахь макІэ ашыным фэшІ хэтэу унае зиІэхэр зэхахъэхшъ ящыкІэгъэ техникэр ащэ-

фы. Мары, гушыІэм псе, сомэ мини 7 зыосэ сеялкер къащэфыгъэу джы зичэзыу къэсырэм ар егъэфедэ. Сеялкэм шІуагъэ къафехьы, сыда пІомэ чылапхъэу зы сотыхым текІодэщтыр нахь макІэ ешІы.

— Непэ бэдзрым тичІыпІэхэм къащагъэкІырэ хэтэрыкІхэм акІэхэу теплгъэгъоштыр мэкІэ дэд, — игукъао къытгеліо Николай Манько. — Анахъэу ащэхэрэр Голландием къыщагъэкІыгъэ хэтэрыкІ чылапхъэхэр арых.

Николай зэрэгугъэрэмкІэ, мэлылфэгъу мазэм ыкІэхэм адэжэ итеплицэхэм бэлыджэу къащыгъэкІырэм игъо хъушгъ. Ар зытырихыжыкІэ помидорыр ыкІи нэшэбэгур ыгъэтІысыщтых.

ЛІАХЪУСЭЖЪ Хъаджэсэртбый.

Сурэтым итыр: **Николай Манькорэ икІалэу Владимирэ.**

СЫКІАЛЭЗЭ сыгу исыубыта-гъуу кІэлэгъаджэ сыхъуну сыфэягъ. Сяни джары зыкІэхъопсыштыгъэр. Сятэ сілэжыгъэп. КІэлэгъэджэ училищыр, еПанэ институтыр къэсыухыгъэхэми, кІэлэгъэджэ сэнхъыатым сырылэжъэнуу хуэгъэп. Педучилищыр къэсыухынкІэ илэзсыныкыо къэнэжыгъэу Обллитым цензорэу сылуагъэхъагъагъ, ащ сырылажъэщтыгъ. Пчыхъэрэ цензорэу Іоф сшІэзэ, мафэрэ седжэзэ педучилищыр 1957-рэ илэзсым къэсыухыгъ. Зэгорэм, КПСС-м ихэку комитет къысэджагъэу, коридор кІыхъэм сырыкІозэ, ошІэ-дэмышІэу партием ихэку комитет иапэрэ секретарэу Бэрэддж Нухъэ сыпэкІлэфагъ. Ащыгъум Бэрэдджыр Тхъэм фэдэу къыгъыштыгъ, лыгътэныгъэ ин фытиІэщтыгъ. Къысфэчэфэу сІапэ къыубыти, къысэупчІыгъ:

— Іофхэр сыдэу хъухэра, Мурат, цензорэу Іоф ошІэ, арба?

— Ары, Нух Асланчериевич, Обллитым цензорэу сыІут.

— Угу рехъа?

— Рехъы. Ау ушыс зэпытэу Іоф пшІэн фае. Джар тІэкІу къысэкІурэп. Тэщ фэдэ кІалэхэр нахъ Іэжъ-лэжъ Іоф горэм пылэхъэм нахъышІу. Саштагъэмэ «Соцадыгеим» сыкІоштыгъэ.

— Так, так, ари хъушт. Дэгъоу Іоф шІэ, укьалэгъушт, уигухэлъхэри къыбдэхъуштыгъ. Зы нэбгырэ закъуи тинэплэгъу икІырэп. ЗэкІэри тэлэгъу, тэ. Ежъ-ежырэу хъуштыр къахъшы.

Апэрэ секретарыр гуфэбэныгъэ хэлэуу къызэрэздэгущыІагъэм лэзшэу сыгу къыІэтыгъэу, сычэфэу сыхэтэзэ, мээзэ зытІуш нахъыбэ темышІагъэу хэку гъэзетым иредакторэу Андырхъое Джантэмыр къысэджагъ, сІапэ къыубытыгъ, сığэтысыгъ ыкІи къысфэчэфэу къысэупчІыгъ:

— Сыд, Мурат, гъэзетым Іоф шыпшІэ пшІоигъу, арба?

— Ары, Джантэмыр, сыпштэмэ, боу сığуапэу сыкыІухъан.

— Адэ тхэнымкІэ сыдэу ушыта, ушыцагъэба?

— Информацие стхын слъэкІышт. Джыдэдэм джаш нахъыбэкІэ укьысшыгугъынэу шытэп. ТапэкІэ Іоф сшІэ хъумэ, тхэныр къысІэкІэхъажыныба, — есІуагъ.

Зэрихэбзэу дигъэзыи Джантэмыр лэзшэу ыгу къыдеІэу шхыгъэ, ыІэгущьохэр зэтыригъаохъэзэ къыІуагъ:

— Мыщ чІэхэр журналист пхъашэх, тхэнымкІэ ІэпІасэх, нэпэмыкІэуи хъун ылгъэкІыштэп, ахэм яхъалыгъур тхэныр ары. Инэу зэнэкъокъух, поэтхэри, писательхэри чІэсых. Дэу утхэ хъумэ ахэзэгъэгъуае хъушт. Ау, кІо, журналист ухъунэу уфаеу оІошъ, ар дэгъу, Іоф зыдэпшІэжымы, пІэ кымыхъан зы шыІэп. ЗэкІэри журналистэу къэхъурэп, зрагъашІэ нахъ. Ау ащи уфэцагъэу ушытын фае. Мары, сэри сыматематик, ау партием къысфигъэшъуаши, редактор шъхъаІу сыкъагъэкІуагъ, илэз пчыагъэ хъугъэш Іоф сшІэ. Арышъ, уштэшт. Ау зыгъэчан, чэци мафи уимыІэу Іоф зыдэпшІэжъ, тэри тынаІэ къыптедгъэтышт. Мыщ цІыф дэгъухэр чІэсых — къыбдІэпыІэщтыгъ. УкьэзыгъэкІуагъэхэми анапэ темых. ТигъэукІытэжыгъ ямыгъаІу. Къызэрэпшыгугъыхэрэр къэгъэшъыпкъэжъ.

Джары редакцием сычІэхъанэу зэрэхъугъагъэр. Ащ Іоф зэрэщысшІагъэм, уахътэу шысхыгъэм сыфыкІэ-гъожъэу зы мэфэ закъуи къыхэкІыгъэп. Коллективзу сызэхъагъэр коллектив гъэшІэгъоныгъ, акылышхо хэлъыгъ. Журналист ІэпІасэхэу шытыгъэх. ЗэкІ пІоми хъунэу Хэгъэгъу зэошхоу кІуагъэм ыгупчэ дэдэ итэу зэуагъэх. Нахъыбэр офицерыгъ. Совет хабзэм, партием апаекІэ зыуагъэу, апсэ емыблэжъхэу афэшыпкъэу шытыгъэх, зыми шыщынэщтыгъэхэп. Агу илгыр ыц-ытыку амыІоу къалоштыгъэ. Непэ къызнэсыгъэм гуфэбэ ин афысІэу сыгу къэкІыжъхэрэм ащыдых Хъуажэ Исмахылэ, Бэджэнэ ИІас, Шьоджэ Мы-

хъамчэрые, Шъхъаплъэкъо Хысэ, ХъакІэмыз Рэщыдэ, Пэнэшъу Сэфэр, ПэтІыошэ Муратэ, Хъушт Хъалидэ, Іэшъынэ Хъазрэт, Шьоджэ Аслъанчэрые, Кошбэе Пшымафэ, нэмыкІхэри. Мыхэр шысэтехыпІэу сылагъэх.

Хъуажэ Исмахылэ майорыгъ, заград отрядым хэтыгъ. Бэджэнэ ИІас капитаныгъ, политрукэу Ленинград блокадэм дэсмэ ащыщэу зэуагъэ. Шьоджэ Мыхъамчэрые майорыцІэ иІагъ. ГъэшІэгъонэу заом пехотэм мэхъанэу шыриІэр зыфэдэр къыІуагъэщтыгъ. «Пехотэм ыІагъэ зытемыуцогъэ чІыгур джыри оуеп», — ыІоштыгъэ. Шъхъаплъэкъо Хысэ майорыгъ, танкистыгъ. Лыгъэшхо хэлэу зэуагъэ. ГероицІэр къыратынэу агъэхъазырзэ, мыхъо-мышІэ горэ къехъулі къыратыжыгъагъэп.

Апэрэ илэзситІум, тхэным сыхъгъозэфэ, кын слэгъугъэ. Апэ зылэ къысфэзыщыгъэу, пкъэуу къыскІэ-

шэбэгъуи, помидори ящыкІагъэм фэдиз язгъэгъотыштыгъ. МэфэкІ мафэхэр гъэшІэгъонэу зэхатщэщтыгъэх. Адыгэ шхынхэр уамышхэкІэу ядгъэшІыштыгъэх. Пшынэр хэтэу мэфэкІыр джэгукІэ тыухыжыштыгъ. Ащ коллективыр нахъ зэпэблагъэ ышІыштыгъ, шІу зэригъэлэгъуштыгъ. «Олахъэ непэ тытхъэжыгъэм», — ыІоштыгъэ Джантэмыр.

ОшІэ-дэмышІэу партием ихэку комитет къысэджагъ. Ащыгъум пропагандэм иотдел Іэшъхъэтэу иІагъэр Нэтхъо Чэмал ары. ЦыфыгъэмкІэ джаш нахъ дэгъу сыІуагъэп. Партийнэ Іофыр дэгъу дэдэу ышІэщтыгъэ.

— Гухэлъ къыпфытиІ, — ыІуагъ Чэмал, — «Союзпечатом» икъэлэ производственнэ участкэ Іэшъхъэтэу удгъэкІонэу итхъухъагъ. Мы къыуаслорэр зышІэн фаехэм ашІэ. Сыд ащ о хэпІухъэрэр?

— Тхъауегъэлсэу, Чэмал, арэуштыгъ

кІуи Чэмалэ еІу къыІуагъэм узэрэзэгъыгъэр.

Ар дэдэр нэмыкІхэми къысІуагъ. Шыпкъэ дэдэр пІоштмэ, редакцием сыІукІынэу сыфэягъэп. Коллективыр схъожымы, сечъэхын сшІошІыштыгъ. Редакцием ыуж Іоф зэфэшъхъафхэр сшІагъэх. Хэку «Союзпечатом» сыриІэшъхъэтетыгъ, ащ ыужым полиграфобъединением сагъэкІуагъ.

Бэрэддж Нухъэ ренэу къыслыплэщтыгъ, ынаІэ къыстетыштыгъ, цыхыи къысфисшІыштыгъ. Ащ сэ лэзшэу сырыгушхоштыгъ, Іофэу сшІэрэр нахъ дэгъоу зэрэгъэцэкІэщтым сишъыпкъэу сыпылтыгъ. Полиграфобъединениеу сызипащэм иколлектив гъэхъэгъэ дэгъухэр иІагъэх. Район ІІ объединением хахъэщтыгъ. Адыгэ хэкум ирайонхэм афэшъхъафэу Краснодарскэ краим шыц къалэхэу Апшеронскэм, Белореченскэм, Курганинскэ адэт типографиехэр объединени-

Къехъулэщтыр ышІэу зи щыІэп...

уцуагъэр Цуякъо Джэхъфар ары. Джэхъфарэ цыфышІугъ, гукІэгъу хэлъыгъ. Идунай ехъожыфэ ныбджэгъуныгъэ пытэ здытиІагъ.

— Угу умыгъэкІоды, дэгъоу утхэ ухъушт, уатекІожышт. Гъэзетым стиль гъэнэфагъэ иІ. Ар къызыпІэ-кІахъэкІэ машинисткэм уетІысылІэмэ информациехэр хъуутыгъ ухъушт. Цыфмэ нахъыбэрэ залугъаІ, къэбар гъэшІэгъонхэр къахъых. Джа къэбархэр ары птхыхэрэмэ лыапсэу афэхъуштыр.

Ащ ыуж анахъэу зишІуагъэ къысэкІыгъэр непэ къызнэсыгъэм синыбдэгъэу хъалэлэу, тхэкІо цІэрыІо хъугъэу «Адыгэ Республикэм илэпкъ тхакІу» зыфилорэ шытхъуцІэр, «Урысыем культурэмкІэ иІофышІэ гъэшІуагъ» зыфилорэцІэр къызыфагъэшъошагъэхэу Кошбэе Пшымаф ары. Институтыр къыухи коллективым къызахъэм, Пшымафэ рассказхэр, очеркхэр, повестхэр ытхыштыгъэх, журналистикэми псынкІэу хэгъозэгъагъ. ЗэрэцІыфышІум ишІуагъэкІэ зэкІэми псынкІэу шІу алэгъугъагъ. Цыхъэ фашІыштыгъэ. ЛыкІуагъэзэ секретариатым Іэшъхъэтет фашІыгъагъ. Ирасказхэм, очеркхэм ашІогъэшІэгъонэу яджэщтыгъэх. Сэри ащ ишІогъэшхо къысигъэкІытагъ. Гъэзетым ижанрэ зэфэшъхъафхэр репортаж, зарисовк, статья, къэбар кІэкІ зыфэпІоштхэр зэрэзетекІхэрэм тегъэпсыхъагъэу, пэшІорыгъэшъэу материалхэр бгъэхъазырхэу шхъэм зыщызэбгъэзафэкІэ, тхэныр къыпфэп-сынкІэшт, уитхыгъи ашІогъэшІэгъонэу цыфхэр еджэщтыгъ.

Журналист ныбжыкІэхэу, сшым фэдэу тызэхэтэу Іоф зыдэсшІагъэхэм ащыщых Аульэ Къэлгъэшъао, Пэнэшъу Хъамзэт, Мамый Руслъан, НэпшІэкъуй Заур, ЛІэхъусэжъ Хъаджэрэтбый, нэмыкІхэри. Мыхэр зэкІэ журналист цІэрыІо хъугъэх.

Редактор шъхъаІэр къызэрэсэушъыи гъэм тетэу сызекІуагъ. ТхакІэми нахъ сызпишагъ. ПсынкІэу сытхэ сыхъугъ. Илэз зэфэхъысыжъхэр зашІхэкІэ шІухъафтынхэр къысфэгъэшъуашэхэу къыхэкІыштыгъ. Ахэм сыгу къалэтти, тхэным нахъ сишъыпкъэу сыпылтыштыгъ. Цыфмэ сызэрагурылорэм къыдеплъыхи, редакцием ипрофсоюзнэ организацие тхъаматэ сыфашІыгъ. Ащыгъум журналистхэм янахъыбэр унэ хъафхэм арысыгъэх, гъэстыныпхъэ ящыкІэгъагъ. Бжыхъэ къэс зыфаехэм фэдизыпхъэ къафязгъащэщтыгъ, хъырбыдзи, нэ-

шъукызызэрэсшыгугъырэмкІэ, ау сыкІоштэп. Сэ журналист сэнэхъатыр шІу сэлэгъу, схъожынуу сыфаеп. СыкІопагъэми сфэгъэцэкІэштэп. Іэшъхъэтэу Іоф сшІагъэп. ЕтІани коллективым сесагъ, схъожыныуу сыфаеп.

— Арэуштыгъ умыІо Мурат. Апэрэм ешІэ, къыддыригъэштагъ. Ау сыдми мыр къыуаслорэп. Зэдашти, оры къыхахыгъэр. Арышъ, мэфиц пІалъэ къыосэты, къегупшысы, джэуап къысэтыжъ. Зыщымыгъэгъушъ узэрэкоммунистыр. НэпэмыкІэу тыбдэгущыІэн тІгъэкІышт. Ау ащ тынэмысымэ нахъышІу.

Пытагъэ хэлэу къыскІэлъыІуагъ. Сэри Чэмал зэрэмысэмэркъэури къызгурыІуагъ.

Ешъуагъэм фэдэу редакцием сыкъэкІожыгъ. Хэку комитетым сызкІащагъэр бэмэ ашІэу къычІэкІыгъ, къыслыплэщтыгъэх. Сыфэмыеу зэрысІуагъэри телефонкІэ Андырхъуаеми къыраІуагъ.

Апэу анахъ Іушэу къысфэгумэкІэу къысэушъыи гъэр Пшымаф ары.

— Мурат, сыд гъэшІэгъона пшІэрэр? Тэрэзу узекІорэп, укІэгъожын, ау укІэхъажынып нахъ. Ухэукъуагъ, — къысІуагъ Пшымафэ, — умыкІонэу зэрыпІуагъэр тэрэзэп. Партием ихабэхэр пхъашэх. ІэнагІэ къыуатынэу къыоджагъэхэу алорэр зымышІэкІэ, ятІонэрэу егъашІэми къыоджэжыштыгъ. Къурэм фэдэу укыра-дзэжыштыгъ. Арышъ, алорэр шІэ. А къыбдэгущыІагъэм непэ шъабэу, дахэу зыкыпфисшІыгъ шъхъаеми, неущ нэмыкІэу зыкыпфисшІын ылгъэкІышт. Ащи удеплъын фае. А зыкІалэм фэбэгъон, нахъ уІушыІу сшІошІыгъ, мыхэр тІо, щэ цІыф еджэхэрэп. Гу къыпфати уигугъу къашІыгъэшъ, гушІо! О сэрэкІуа-сэрэмыкІуа оІошъ уеджэнджэшы. Ащ фэдэ мэхъау? Орорэу уинасын пыоупкІыжы. Ахэр гъэшІэгъонэу зэхэтых. ІэнагІэ къысэшъут ыІоу зыгорэ ярэлъэІуи, ащ фэдэхэри шыІэх, ар ІэнэтІэ лыхъу нахъ Іоф ышІэшъуштыгъ ашІэ шагъэзые. Ащ фэдэ цІыфхэм ІэнагІэ арагъэрэп. Арышъ, жыи пси дэмыгъахъэу

ем хахъэщтыгъэх. Тызэхэтэу Іоф зэрэшІэрэр бгъуитІумкІи лэзшэу тигопагъ. Урыс, адыгэ тІоу зэхэдэ тшІыштыгъэп. Объединением материально-техническэ базэ пытэ иІагъ. Типографиехэм Іоф зэрэшІэшт материалхэр зыфаем фэдиз алэкІэгъахъэщтыгъэ.

— Тиунэ тыкІожыгъэм фэдэу Мыекъуапэ тыкъэкІо. Тызфаем фэдиз тхылыпІи, картони, краски, нэпэмыкІ материалхэри къытатых, — алоштыгъэ зигугъу къэсшІыгъэ типографиехэм ядиректорхэм.

ШІу тызэрэлэгъоу, зы унагъом фэдэу тызэхэтыгъ. Мазэ къэс лэжъыпкІэ тэдэу процент 25 — 30 премиеу яттыштыгъэ. Пенсием кІохэрэр пштэмэ соми 132-рэ фэсымыгъэуцоу зы нэбгырэ закъуи ІузгъэкІыштыгъэп. Ащ лэзшэу рабѳчхэм агу къыІэтыштыгъэ, къысфэрэзагъэх.

КПСС-м и ЦК, крайкомым ыкІи крайисполкомым, хэку комитетым ыкІи хэкуисполкомым, Мыекъопэ кьэлэ комитетым ыкІи кьэлэисполкомым язэІэпахрэ быракъ плыжыжхэр квартал пѳпчэ кьэтхъызэ, илэзсищрэ ныкьорэ зэпымыоу тІыгыгъэх. Быракъхэр егъашІэм тІыгынхэу къытатыжыын унашъо ашІыгъэу перестройкэр къежыи, зэкІэри хъаулые хъугъэ.

Бэрэдджыр гъэхъагъэу коллективхэм яІэхэм арыгушхоштыгъ, ежъ къыдэхъугъэм фэдэу гушІоштыгъ, уасэ афишІыштыгъ. Тэри дунаишхор тфэмыхъужэу тыгушІоштыгъ, тапэкІэ нахъ гъэхъэгъэ инхэр зэрэтшІыштыгъэм тишъыпкъэу тыпылтыгъ. ЗэкІэ Іэшъхъэтетхэм альбіссыштыгъ, ынаІэ атыригъэтыштыгъ, инэплэгъу итыгъэх, фэІазэу Іофым къыфилэтыштыгъэх. Жѳбзэ дэгъу Іулыгъы. Дипломат тегъэпсыхъагъэу шытыгъ. Зэгъафэгъэу, ІупкІэу, дахэу гушІыІэщтыгъ. ЫпшІэ укІожын умылгъэкІынэу зэхэцэкІо дэгъугъ.

Синыбдэгъухэр бэрэ къысэупчІых, «сыда уищыІэныгъэкІэ анахъэу угу кынэжыгъэу зигугъу къэпшІын плъэкІыштыгъ?» — алошъ.

Семыгушысыжъэу, сыгу кыздеІэу ясэІо:

БЫЛЫМХЪУНЫР

Бислџан имэл
шлагъохэр

Коцхъэблэ районым ит къутырэу Игнатъевскэм фермерэу Къушъхъэ Бислџан мэлхэр щихъухэу ригъэжъагъ. Мы лъэхъаным ащ мэл 850-рэ ил, ахэр зэкӀэ иссарскэ мэл лъэпкъышлүм фэдэхэу Казахстан къырищыгъэх.

ИлъэсищкӀэ узкӀэлэ-бжымэ, къутырым дэтгъэ колхозым ибылымэхъо фермэу чӀадзыжыгъагъэр Бислџан къыщэфыжыгъ. Фермэм тет къакъырхэр зэтыригъэпсыхъэх, мэлхэр ахэм ащихъухэу ригъэжъагъ. Апэу мэл лъфэр-пӀор 250-рэ къыщэфыгъагъ. АпэрэмкӀэ зэрэлъжъэн техникэ зи ІэкӀэлъыгъэп. Игъорыгъозэ тракторэу МТЗ-80-м фэдэу тӀу къыщэфыгъ, мэкъур зиупкӀэкӀэ рулон зеришӀыжыщт агрегатри зэригъэгъотыгъ.

Мэл 850-у мы лъэхъаным илэхэм Дыдыхъу Аслџан игъусэу яфӀо-фашӀэхэр зэшӀуахых. Чэзыу гъэнэфагъэкӀэ ахэм дежурнэ уахтэр фермэм щагъа кӀо. ИщыкӀагъэ зыщыхъурэм нэбгыритӀуми тракторхэм лоф арагъэшӀэн альэкӀы, ипӀалъэм шӀуамыгъэкӀэу лӀсхэр къакъырхэм къарашӀлэ.

Тэ пшъэрӀы шъхъа-Іэу тӀлэр тимэлхэм апае лӀс базэ дэгъу дгъэхъазырыныр ары, — еӀо Бислџан. — ГъэрэкӀо нэс тирайон чӀыгу щытилагъэп, ащ къыхэкӀэу мэкъур станицэу Ханскэм ыкӀи Джэджэ районым къарытщын ницэу 17 бэдждэндэу къа-Іытхи, люцернэ щытшӀагъ. Ащ фэшъхъафэу гъэмафэм лэжыгъэу тищыкӀэгъэщтыр кӀэтэщэфышъ, мэлхэм ятэгъэшхы. Ащ дакӀоу ахэм ятэты тыгъэгъазэм пыдзафэу фэхъурэр, пынджым къыпкӀырэ шъуам-

къабзэу килограмм 90-рэ фэдиз къеты.

Бислџан тынаӀ атырытегъадзэ тызычӀэхъэгъэ къакъырым мэлъбэу чӀэтхэм ахэт шъынэхэм. Мэзищ нахъыбэ зымыныбжэ шъынэхэм яонтэгъугъэ килограмм 20-м нэсы. ЧыпӀэ мэлхэм къакӀэхъорэ шъынэхэм ащ фэдиз яонтэгъугъэ зыхъурэр илъэсым ехъу загъашӀэкӀэ ары.

Тигухэлъхэм къызэрдальгъэрэмкӀэ, тэ мэлхэр зыфэтхъухэрэр лым паеп, тызыфаер а мэл лъэпкъышлүхэм атекӀыштхэр тиреспубликэ нахъыбэу шахъухэ шӀыгъэныр ары, — еӀо Бислџан. — Урысыем ащ

фэдэ мэл лъэпкъ зыщахъурэ чыпӀэ джыркӀэ илэп. ЕтӀани тызыфаер а мэл лъэпкъышлүхэр дгъэфедэхэзэ, тичӀыпӀэ шахъурэ мэлхэр нахъ ин шӀыгъэнхэр ары. ТызэрэгъугъэрэмкӀэ племенной лофшӀэным мэлхэм яӀыгъын тедгъэ-кӀуадэрэр ыкӀи ахэр къызэрэтщэфыгъэ уасэр къытыжыщт. Тэ зы мэлъыр сомэ мини 4,2-кӀэ кӀэтщэфыгъ.

Мэл лъфэр-пӀорхэу шъынэхэр зычӀэсхэр къакъыршъхъаф щалыгъых. Ащ дакӀоу фермерхэм къакъыр кӀоцӀым къыщашӀыхъэгъэ чыпӀэм шъынэ хэшпы-кӀыгъэхэр дагъэтых.

Илъэс къэс къакъырхэр дэгъоу къагъэкъабзэх, мэлхэм кӀэутэнэу яӀагъэр тракторымкӀэ къакъырхэм ачӀащы. Мэлхэр зыщӀагъэхэ чыпӀэм мэкъоу ралъхъэрэр макӀлэп. Ащ къыхэкӀэу илъэсым къыкӀоцӀ мэлхэм мэкъу рулон 700 — 800 арагъэшхы. Ащ фэдиз мэкъур гъэхъазырыгъэным

фэшӀ уцыр зэраупкӀэрэ ко-силкэр агъэфедэ, ар къызэрэрашыжыщт автомашинэм лофыр зынэсыкӀэ, фермерхэм яныбджэгъухэр ыкӀи янӀуасэхэр Іэпылэгъу къаэфэхъух.

Гукъаор тимэлхэм цэу къатетхырэр зыми зэрымыщыкӀагъэр ары, — еӀо Бислџан. — ШъыпкӀэ, Къэрэщэе-ЩӀӀрджэс Республикэм къекӀыхэшъ илъэситӀу хъугъэу къытфэкӀох ыкӀи зы цы килограммыр сомӀ 3 — 5-кӀэ тӀащэфы. Сенгъуе лыр бэу къызытыр мэлхэм цэу къатекӀырэр бэмэ ямыщыкӀагъэкӀэ.

Джарэуштэу зыныбджэгъуитӀум — Къушъхъэ Бислџанрэ Дидыхъу Аслџанрэ мэл 850-рэ зыщӀагъэ къакъырхэр къытагъэплъыхъагъэх. Лъэшэу тыгу рыхыгъэх мэл лъэпкъышлүхэу ахэм ахъухэрэр.

ЛӀХЪУСЭЖЪ
Хъаджэрэтбый.

Сурэтхэм арытхэр: мэлхэр зыхъухэрэ зэныбджэгъухэу Къушъхъэ Бислџанрэ Дидыхъу Аслџанрэ; шъынэр зыӀыгъыр Дидыхъу Аслџан.

— КПСС-м иапшъэрэ партийнэ еджапӀэ сызэрэчӀэхъагъэр ыкӀи ар къызэрэсыухыгъэр ары.

Ащи ськӀонэу зэрыхъугъэм къэбар пылъ. Ар зэпхыгъэр Бэрзэдж Нухъ ары.

Зичэзыу хэку партконференциер игъэкӀотыгъэу макӀо. Ащ фэдэ конференциехэр мэфэкӀ мэфэшхом фэдэу агъэпсыщтыгъэх. Цыхъэ къысфашӀи счегӀнэ комиссием тхъаматэ сьфашӀыгъ. Ыпэми, а пшъэрӀы дэдэр згъэацӀэу бэрэ къыхэкӀыгъ.

Конференцием хъакӀэшхохэр хэлажъэх. Крайкомым иапэрэ секретарэу Сергей Федорович Медуновыр, ЦК-м къыкӀыгъэ инструкторыр, нэмыкӀхэри щыӀэх.

Конференциер сыхъат гъэпсыгъэм фэдэу рекӀокӀы. ЗэхэщакӀохэм альэкӀ къамыгъанэу зӀукӀэр агъэпсыгъ. Докладым ыкӀи къэгъушылагъэхэм мафэр ахыгъ. Хэдынхэри дэгъоу кӀуагъэх. Ащ кӀэхэу фэхъугъэхэр зэрытхэгъэ протоколыр сӀыгъэу трибунэм сыкӀылухъагъ. ЧӀэсхэр зэкӀэ самбырыгъэх, яшъыпкӀэу къэдалох, къэсӀощтым къежэх. Сэри сьмакӀэ Іэтыгъэу, сыгу къыздеӀэу протоколым сыкъеджагъ.

— ЗэкӀэ делегатхэм зыкӀыныгъэ ахэлъэу яголосхэр, зы нэбгырэ нахъ пшӀуемыкӀоу Бэрзэдж Нухъ фатыгъ.

Медуновым игуапэу сӀэц пае къыӀуагъ: «Джащ фэдэ тхъамат тэри тищыкӀагъэр!»

Делегатхэр зэкӀэ кӀэтэджыгъэх, Іэгъу тео макъэм зыкӀыІэтыгъ. Бэрэ Іэгъу теуагъэх. Бэрзэдж Нухъ Асланчэриев ыкӀор къыкӀэлъыкӀощт илъэсиплӀым партием ихэку комитет иапэрэ секретарэу хадзыжыгъ. Делегатхэр фэгъушӀох, ылапэ къаубыты, гушӀор ынэгъу къыкӀехы, тхъауегъэпсэу ареложы.

Конференцием хэлэжъагъэхэр зэбгырыужыгъэх. Нухъэ сӀапэ къыубыты, къысӀуагъ:

— Тхъауегъэпсэу, дэгъоу укъэгъушылагъ, Медуновым ыгу урихыгъ.

— Сыд, уиӀофхэри дэгъоу макӀохэба?

— Ары, Нухъ Асланчэриевич, дэгъоу макӀох.

— Ари тэшӀэ. УкызэкӀэмыкӀу, тэ Іэпылэгъу тыпфэхъушт...

ЕтӀанэ къызхэсхыгъэри сьмышӀэу, ошӀэ-дэмышӀи зыфӀалорэм фэдэу, къызӀуспхъоти есӀуагъ:

— Нухъ Асланчэриевич, Москва апшъэрэ партийнэ еджапӀэм сыбгъэ-кӀонэу сьолъгъэу...

Лъэшэу сынэгъу къыкӀаплъы, тӀэкӀу макӀэу ІушхыпщыкӀыгъ. Ылэхэр шъабэу зэщыхъэхэзэ къыӀуагъ:

— Тэрэз, уапэкӀэ уплъэн фае. Ащи игъо уифэжыын. Дэгъу къызэрэсӀуагъэр.

Охъгэ дэхэкӀае тешӀагъэу, идеологиемкӀэ секретарэу АулӀэ Аскэрбий къысӀэджагъ. Лъэшэу къысфэчӀфэу къыспэгъокӀыгъ. Аскэрбий цыф шъэбагъ. Цыхъэ фэтшӀэу зыфэдгъазэу къыхэкӀыгъ. ДэхэкӀаеу тызэфыщытыгъ. Анахъэу благъэ тызщызэфэхъугъагъэр адыгэ цыф лъэпкъыр ежъ шӀоигъокӀэ Урысыем зыгохъажыгъэр илъэс 400 зэрэхъугъэм фэшӀ Москва культурэм фэгъэхъыгъэу щыӀэшт декадэм зыфэдгъэхъазыры зэхъур ары. Ащыгъум къэшъо купым сыхэтэгъ. Мафэ къэс къытхъахъщтыгъ, дэгъоу шъуегъугъу, шъоры адыгэхэм якультурэ зыгъэзшӀэщтыр ыӀоти къытэушъыищтыгъ. Джы ыпашгъэхэсис, зыкъызэришӀырэмкӀэ къэбар дэй къызэрэсӀымылӀощтым гу лъыстагъ, ау къыӀощтыр мыры сӀонэу сшӀэрэп.

— Мурат, узгъэгъушӀощт. Апшъэрэ партшколым укӀомэ пшӀоигъоу Бэрзэджым уелӀэгъугъа?

— Ары, селӀэгъугъа!

— Нухъ Асланчэриевичым зи щыгъушӀэрэп, ащ игушыӀэ пытэ, узэрелӀэгъугъэри ыгъэцкӀагъ. Ростов дэт апшъэрэ партийнэ еджапӀэм удгъэкӀонэу унашъо тшыгъэ.

— Нухъэ тхъаегъэпсэу, зигушыӀэ зышхыжыххэрэм ашыщӀэп. Ау ськӀощтӀэп, — пыупкӀыгъэу есӀуагъ, — сэ Нухъэ сызэрелӀэгъугъэр Москва дэт апшъэрэ партийнэ еджапӀэм сигъэкӀонэу ары.

— Олахъэ укӀэлэ гъэшӀэгъоным, уишъыпкӀэу уфаеба?

— СишъыпкӀэу къэсӀэӀо, сьфаеп. Джа зэрэсӀуагъэу Москвамэ, пожалуйстэ, — сэмэркъэу тӀэкӀу хэлъэу есӀуагъ.

— КӀо адэ уфэмыемэ уфаеп, оры ащ фитыр, уезгъэзыщтӀэп. ТӀуагъэр зэкӀэ Нухъэ есложын, къыӀорэм теплын. Ау ыгу рихъынкӀэ сыгъугъэрэп.

Къысфэгъубжыгъэп, сыгуи хигъэкӀыгъэп, къысӀэдэхашӀэзэ къыздэгъушылагъ нахъ. Ари сшӀогъэшӀэгъо-ныгъ. Сыда мыр мыщ фэдизэу къысфэсакъызэ къызкӀыздзэкӀорэр? Къызгурымылоу мы лофым зыгорэ хэлъын фае сӀуи, тӀэкӀуи гуцафэ сшыгъэ.

Зы мафэ нахъ темышлагъэу Бэрзэджыр къысӀэджагъ. СыгукӀэ сьмырхъаф шлагъоу пынкӀоу сынэсыгъ. Приемнэм ис секретарыр къыспэгъокӀыгъ. «Апэрэр къыожэ, пынкӀэ, пынкӀэ», — ыӀуи, Нухъэ икабинет сьчӀищӀагъ. Нухъэ къысфэчӀфэу сӀапэ къыубыты, сигъэтӀысыгъ. Партотделым илӀэшхъэтетэу ПӀкӀэшхо Хъалями чӀэсыгъэти, къысфэчӀфэу сӀапэ къыубытыгъ. ПӀкӀэшхом илорэ-ишӀэрэ хэмылӀэу зы нэбгырэ закъуи ІэнагӀэ ратыщтӀэп. Уинасыпмэ ынэшӀу къыпщыфӀн!

— Ну, Мурат, сыпфэгъушӀо, укызэрэсӀэлӀэгъугъагъэр сщыгъупшагъэп, пфэзгъэцкӀагъ. Ощ пае, специальнэу, Москва дэт партийнэ школым ущеджэнэу чыпӀэ къаӀысыгъ. ЦК-м организационнэ-партийнэ лофхэмкӀэ илӀэшхъэтет игуадзэу Разумовым селӀэгъугъэ ыкӀи къысфашӀагъ. Тэ зы чыпӀэ нахъ къытатыгъэп. Ащ Къатмэс Бирам кӀонэу дгъэнэфагъэ. Джы нэбгыритӀу шъухъугъ, шъуемызэщэу шъуеджэщт.

Сэ Бирам ыпэм сшӀэштыгъэп. Ау сызӀукӀэгъэ Бирамыр фэдэ мафэ къэси Тхъэм къыует, лым ыкӀоцӀ лы ит зыфӀалорэм фэдэу къычӀэкӀыгъ. Ыпшъэ укӀожын умылӀэкӀы-нэу адыгэр адыгэ языгъэӀуагъэхэм зэу ашыщ, лыгъэкӀи, цыфыгъэкӀи утекӀощтӀэп. Хъалэл, Іулъхъэр тӀу зэфэтшӀызэ тызедеджагъ. Зын тыкъымылӀфыгъэм, зышыкӀэ тызэрэштагъэу дунаим тызэдытэгъ.

Джарэуштэу Бэрзэдж Нухъэ илорэ-ишӀэрэ хэлъэу, ащ ишӀуагъэкӀэ партийнэ школым сычӀэхъанэу хъугъэ ыкӀи къэсыухыгъ.

ВПШ-р къызысэхуым ыуж инструкторэу партием ихэку комитет лоф шысшӀагъ.

Полиграфобъединениемрэ печатым икомитетрэ зэгъусэхэу, Іэнэ-тӀитӀур илъэситӀу Іэнэ-цыпӀэ зэдэхыгъ. Урысыем ІэкӀыб лофхэмкӀэ министерствэ сырилӀыкӀоу Темыр Кавказым сыфгъэззагъэу илъэс пчъагъэрэ лоф сшӀагъэ, Тыркуем щыӀэ лӀыкӀом сыриупчӀэжыгъоу сылэжъагъ. НэмыкӀ лофхэри згъэцкӀагъэх. Адыгэ Республикэм и Президент илъэс пчъагъэм советникэу сырилӀагъ.

Непэ наукэм сыпылъ. Тарихъ шӀэныгъэхэмкӀэ докторыцӀэр сӀи, сы-профессор, шӀэныгъэхэмкӀэ Адыгэ дунэе академием сыриакадемик. Урысыем культурэмкӀэ сыризаслуженнэ лофышӀи, шӀэныгъэхэмкӀэ Кубань сырилофышӀэ гъэшӀуагъ, шӀэныгъэхэмкӀэ Адыгэ Республикэм сырилофышӀэ гъэшӀуагъ, «Адыгем и Щытхъузехъ» зычӀэ медалыр къысфагъэшъошагъ, Адыгэ къэралыгъо Хасэм итамыгъэу «Закон. Долг. Честь» зыфӀилорэр къысатыгъ. Орден ыкӀи медалъ зэфэшъхъафхэр сӀлэх. Тхыль 45-рэ къыдзэгъэкӀыгъ.

БЭДЖЭНЭ Мурат.

Тарихъ шӀэныгъэхэмкӀэ доктор, профессор, академик.

XЪУТ Cap.

**(Къызыкълъыкlorэр
гъэтханэм и 24-м
къыдэкълъыгъэ номерым ит).**

Джырэп, мэфэ зытлуша ригъэкъудийжыштыр, сыд ыломи, Кавказым ипчъэ хъэрэпклэрэшхо пыеу мо къаклорэм къашлузэлуиклыкыштыр тидзэмэ, краснэмэ. Младшэ лейтенантэу Иванокрэ наводчикэу Колосов — Къолэ-сырп а чыплэм, Тенэ псыхъо инэпкъышхъэ, къытыранэщты гушхъ, бэнынчъэхъу, хъау, бэныр афатлыжынынэу игъуи имыфэ-жыгъэхъу...

«Шъыд мыгъом сэри ахэмэ гъусэ сафемышл!» — ыгу зыщелэжыпэрэ сыхъатыпэхэм ыломэ, ыгукли ымакыи Iузэ, зэриложьызэ, Гъуклэмкъо Мыхъамодэ хъэзаб шъэ чыплэбэмэ арыфэжъэу уахъгэ къеклужыштыр. Бэрэ къеклужыштыр гушхъ. Нэужыр ары. Мы дунай нэф лъэгъшхом псаоу зэрэтетыр аужыпкъэрэшхъэм буджэгъужыным Iофыр нэсыгъэу.

Алэрэ мафэхэм ащ ылоштыгъэр нэфэшхъаф шыпкъ: «Сыпфэраз, си Тхъэ лъапI, псаоу сыкъызэрэбгъэнагъэмджэ». Ау бэдэ ащ джы тешлэжыгъэр.

Марышъ къызэкълэклэхъэзэ, Пшызэ псыхъо къызызпырыкълыхэкIэ, апэкIэ плъэхэмэ — джабгъумкIэ хылушъо къушхъэхэр къэлъагъоу, сэмэгумкIэ — чылэжъ гупсэм ихгъошхъэ Iэгъо-блэгъумэ акъи къылуиэхъу шхъэм къилтэдэщтыр хъадэ гоуз... Ары, дзэм зыкыхатыгъу-кыжыны, шыблэкъохъаблэхэр — Хъаджэмыекъори, Мыхъамоди, Къаймэти — хъаджыртэу гушхом кыхъажыштыгъ: пэц цыкълум нахъ лъапIэ зыпари зыщымыхъужырэ жыкореным риубытагъэхъу... Ер зи арыхэп къызэрыкыштыр: Гъуклэмкъор арыгъэ а мафэм пстэури зыпкъ кыкыштыгъагъэр...

Ар зыхъугъагъэмрэ джырырэ къазыфагу марышъ мээ зыхызыбл фэдиз дэлъ хъужыгъэ. Хъэзаб шъэчыгуаери тешлэжыгъ. Къымафэр иклынIэ дунаим къыфэнэжыгъэр анахыбэмэ бзыу зэпклэгъу-тIопклэгъу горэ нылэп. Икыгъэхъагъэба джыри, ау, адыгэмэ зэраIоу, март-джуртыжым мо жэкIэ-фыхъ-гъурчыжырэ ытлушцынэу, ыгъэкложынэу ыгу къыфидэрэп. Штыргъуышхо IаблэхэмкIэ зыхигъэнэжыгъэу пыбэнэжыгъ. Ары, пакIэм къымыхыгъэр жакIэм къыригъэхъыжы шлоигъу пIонэу...

— Чъые сиIэжъэп олошъ, сеплъымэ, мафэрэ отхъаусыхэ, Ещыкур, хъашкым зыгорэ къаIоба! — мэлышъо джэдэгу гупэр нахъ пытэу къызэрикъузэкIызэ, чъылэр зыпкъырыхъэгъэ макъэкIэ Гъуклэмкъор шIунклым икIэрыкIэу хэджагъ. Джы къызнэсыгъи Мыхъамодэ чъыпнэ горэ ыдзын ылтэкыгъэп. — Псэр сыхъафэу Къэлэжыым сыкъынэсыжыгъ... Нэмыцым идзэ экIэклэжыгъэн фае. Гъогухэр зэхэутахыгъэхъэшъ, лъэшъу кIоджэ дэд. Ергъэ-псэрагъэджэ сиджэдыгужы къэсхыжыгъ...

Ещыку Къаймэт зыпари къыпигъодзыжыгъэп. ТхъакIумэ-нэлусмэ кIым-сым шъышхы-шъыр ащэгъуи.

— Ай зы мээ хъурэ джэдэжъ кыхъагъэшъ, озгъэлъэгъугъагъэемэ! Шэбанэ иорэд зэрэхэлъэу: «Шымышч хэмлытэу Лъэ-сыгъэм фэдэри — о...». Дэгъу-нэкъомэ япчъэмэ апылэгъэ Iунклыбзэкъэхэр ащ къызэрэпэ-

шIэтыхэрэр. Чыр зэгози дэфагъа мы унагъор, Къаймэт, шъыдэу пIорэ о?

Ещыку Къаймэт джэуап къытжыгъэп.

Апэдэдэ ышыпхъу джэ, Къургъокъуае, зыклогъагъэхэр кIымафэу икIырэм ыгузэгуплагъ, мази щымыIэу чэщыр хэкIотэгъагъ. Мыхъамод ары джы IэшIу-ИэшIоу зылушхъэ тельгъэр:

— Къаймэт, — ылуагъ ащ, — Тхъэ Iуагъэми Зае зы стырыпс горэ къытигъэшхын, дунаир къутэжынынэп, хъашхым, тыгъакIу! Шъхъаныгъупчъэ кIыбешэкI фэшIыгъэм Гъуклэмкъор бэрэ теуагъ: «Сэры, Зай, Мыхъамод». Хъэри щагум дэлъыгъэп. ШIунклыти, кIалэмэ Iунклыбзэкъэхэр зэрэпылбагъэхэр альэгъугъагъэхэп. Ещыкур ары IэпIэжажъэзэ

сыжыым зыкIи гулытэщтыгъэп. Шъхъээзэкъо лъэкъуитIоу, тэ-тэркон пIонэу, ушъорэкIэу мы дэпкъитфымэ азыфагу изэкъо дэдэу къазэрэдэнагъэми ары. Нычэпэ къышгъэгъэжыгъэу. Тхъэшхор арыгъэ неущ пчэдыжы шъхъаджи итыгъэ къызыжыкълыштыр зышIэщтыгъэ закъор. Тхъэ закъор...

Чъыем хилтэшъоным къыпэкIэ, гур мырэхъатэу, Гъуклэмкъо Мыхъамодэ джыри зы лъэлэу Къаймэт къыфишIыжыштыр:

— Тхъэм укыгъэшIыгъэмэ, Ещыкур, сызыхъэчыерэм загъорэ уналэ къыстегъэтэз шIы. Тенэ Iушъо къылутынэгъэ Къолэс тхъамыкIэр чэщ къэс сауж икIырэп...

... А бэдзэгъу гузэгум нэмыцым ыкIуачIэ зэризыбзэр джыри зэ аригъэушэты шлоигъу

ЦУЕКЪО ЮНЫС

ЛъышIэжъ

(Романым щыщ пычыгъохэр)

щхыклаеу къыхэщхыкыгъагъэр, игъусэ ылапэхэр Iунклыбзэм тыригулэхъэзэ! Мэлышъо джэдэгури, лыгъэгъугъэ блэрыри, къоехъал заули къыздахыи, а чэщым ягъочIэгъы хъаджыртэхэр къеклужыгъагъэх. Хъау, Гъуклэмкъор арыгъэ мэлэкIэлэ нэй-псыеу къэзыхыгъагъэхэр...

КIым-сымыр шъхъэкуцIым джыри нахъ къышылтэшыжыгъ. Нахъыбэ фэмылэкIыжъэу Гъуклэмкъор нэфылгыпэ шIунклым кIэщхыпцIыкыIызэ, аужыпкъэрэу хэцэлэшхагъ:

— Угу рэхъат шIы, Ещыкур, цэгъуанэм игбгъэыстэн фэдизкIи сянэцIыгъэп...

Джэдэгу гупэр нахъ къызэрэщэкIы, ау ащ пае ишIуагъэ къаклорэп: гуштэм зыкыдыри-щэкIыгъэу гучIэм къычIэтIысхъэгъэ чъылэр яхъшырыгъоу Мыхъамодэ фэгъэтхъауагъэп. Чыунэ къогъупэ фэбапIэм тэпчаныжыр къот шъыу, хъэуарзэр Iужъоу ащ шъызгъэфэгъ шъыу. Ары шъхъае, мартыр лIыжъ ябгэм фэд, ыгушIу кыкIымэ итыгъэ жъоплгышху, ыгу къыпфэмышIумэ иуашъо пцэ техъ-текIэу чъылэ цыкырыкъэх. Марышъ ызыныкъу пIоми хъушт ащыгъум ащ пыкыгъэр, нахыбэр зыдаклорэм кIогъахэ.

КIым-сымыр шъхъэкуцIым джыри нахъ къышылтэшыжыгъ. Игъусэ икIэмыгушы-IакIэ зыфыхъын ышIэрэпышъ, кIэщхыпцIыкыIызэ нэфылгыпэ шIунклым Гъуклэмкъор ячани хэмыщэлэшхэн фэлъэкIыгъэп:

— Хъун, Къаймэт, нэф тыкы-зикIыджэ етIуанэ ащ тырыгу-щэлэн, — бакъмэр фэбэгъакIэм мыш дэжым Мыхъамодэ ергъэ тIэкIуIкIэ Iуигъэтхыкыгъэ. Ныпчыхъэ гъогу зыщытехъаным зэралуагъэм нахыбэу нэкъокъон е дзон нэрыгъыгъэм мызэгъогум зыпарэкIи ыгу фыщылгыгъэп. IэшIупIэм мош фэдиз иинагъэу зыIэклиумэхъагъэм, Ещыкум шъхъае, нахыбэрэ Iэпыогъу фэхъуныри къыригъэкIугъэп.

Делэ тхъамыкIэ цыкIу! Ышхъэ ежъ Мыхъамодэ къыригъэхъэгъагъэп, къызыщыригъэхъан фэдэ гъе-гушчэ шIыпIи иIагъэп. Къаймэт чыунэм мо зэрэчIэмы-

пIонэу, нэбгыритIум узэрымы-гъэлтэгъужъэу, нэфшъэгъо пасэм къышчыригъажыи, пцашIомрэ лагъымэмрэ къытэкъугъ, оешу зэхэт псэхъышхоу, етIани нэзэкIэпыджэжышхоу: уаужкIэ узэкIэмыкIомэ нэмыкырэ кIуапIэ иIэжыгъэп...

ТэкIу тешIагъэу чъыепырхъ хъырхъырхъ кIыхъэм, сыдигъокIи зэрихабзэу, чыунэр ыгъэтIыгурыгоу къыригъэжъагъ...

Мы такъикъ дэдэр арыгъэ мээ изыбзэшхом итыжыныпс онтэгъоу зэхыцIыцIэжыгъэу, тхыбылушъо зыригъэшIызэ, нахъ чыжжэу кIощтэп, Мыстхъэбын Iуашхъэм гъогурыкIор къызщызтеуоштыр. Хъапшыпхэр зэрылэ чэтэн дзыоужыер зыкIи ксехылытэкIырэп, ыкIыб идзагъ. ШъхъапхъэтыкумкIэ карабинэ шхончыпэм иныбжыкыуи къышхъэшэлъэгыкIы. Джэрз гъэжогъэ гъэушIуцIыгъэм хэгъэ-чыкылыгъэ саугъэт зэндэрыкъэу бгышхъэ лъэагIэм тет. ТыдэкIэ бгъэзэгъэми, чыгъ закъохэм, шхъэндэ кошэ лъагэхэм яныбжыкыу цэхъу нэфшъэгъо мээ-хашхом къыхэщырэп, бгычIэм чIэгъыхэри ары. Джэф шIуцашъо шыжжэу ос-алрэгъу пIуакIэри тыдэкIи ачIэубгъуагъ. Зы жыбгъи шыIэжъэп, зы къури сысыжжэрэп. Ау чэщныкъо гъогурыкIом ыгуи, ышхъэкуцIи жыкорен чэрэгъушхо горэм лъэшэу зэрэдзэгъы, гъегъу зани фишIырэп, фэжъалымэ дэд. Чылэ хэгъошхъауужыым нэс, зыпари хымышIыкIыхъэзэ, мары къыныгъэсыгъ. Хъау, къылытэсыжыгъэ, хъау, къымылэсыжыгъэныкIи пшIэхэштэп. Гуцафэ зэрэфэшIыштымкIэ, гъогурыкIом зэрэфэлъэкIы тIэкIоу зегъэнэгъуаджэ, ынэгукIэ аукъодыеу пшIэжынынэу щытэп. ИтеплэкIи лы къызэрыкIоп ар. Ылъапэ зэрэригъанэрэр хэошIыкы, жыкореным зэрилоу фэгъээкIэжырэп етIани. Акъылыгъэшхо хилхъэзэ, кIэны ешIэгъэм ар яхъшыр. КъызтыригъэкIонхэ фэдэуи ухаллгъэрэп, пытэныгъэ джы къызыхыгъэ-фэнэу, цыфыгъэ-шъыпкъэгъэ

тамбыр горэм теуоужы шлоигъоу, шыпкъэмэ теубытэгъэ щылычыпсыр зыгъэчъыгъэ гъогурыкIу: ар — Ещыку Къаймэт. Тобэ, бгычIэмкIэ нахъ фэгъэкошшытэ, фэмыгъэкошшытэ! Жыкорен мэхъаджэм ичэрэгъушхо ылтэкI кымыхыштытэ?..

ЖэкIэ-пэкIэ Iужъу шIагъор — мы аужырэ мээ заулэми Къаймэт ыжакIэ чан тырилагъэп — тыгъуасэ зэрэтырихыгъэмкIэ лъэшэу кIэгъожы. Ымыныбжыр ыныбжъэу къыпшIуагъэ-шIыштыгъэми зыгорэуштытэу къагъэфабэщтыгъэ.

ЧыжжэкIэ мээзэгъо цышхъ-шIунклышъом Шыблэкъохъэблэжъ кыхъэщи фэд, кыхъэмыщи фэд. Хъэ хъакъу мэкъэ ерагъэхэмкIэ, нэфылгыпэ атэкъэ зэхаджэхэмкIэ, бэшIагъэу окIыжыгъэ нэфшъэгъо джэныкъо -

мэт, еклагъэм дыкIаIэу ылозэ, джы марышъ Пэзадыкъо ефэндым, къургъокъуаемэ яефэнд цIэрыIо, и УНЭ ПЛЪЫЖБ цIэрыIо — джэнэтымрэ джэхъ-нэмымрэ азыфагу дэкIырэ чIысэ лъэгэ кIыхъэм — къынэзэрэгъэсыштыгъ нэшъорыо — ерагъэ-псэрагъэкIэ.

Плъызэу щытызэ Къаймэт ежъ-ежырэу зупчIыжыгъэ:

— Тэда адэ кIэлэ бетэмал, о къыппышчылыр къыппышчылытэ джыри укыыздежъагъэр? Мышч нэсджэ укызыкIэкIуагъэр? — Ещыкум ыбзэгъу тель зэзым дыджы-псыджы зыкъешIы. — Ем зэремыбгъукIохэрэп пшыгъупшэжыгъа, ер къызыпфакIокIэ, къушхъэм фэдэу о пзуцужъ. Джары, сикъош.

Ылэрэ жыкорен IумацIэм къаигъэу зыкыпегъэчэрагъо нахъ ежъ, Къаймэт, ыгу илыр, лъэныкъоу зыдигъэзагъэр, нэмыкI. ТхъамкIагъоу джы зыхъагъэм иекIолIапIэ — хэкIыжыпI ары ышхъэ зыгъэузырэр. Ары, емынэм ехъ, ары джы зэрэплъэгъоу къэзыгъэ-плэжыгъэигъэр, хъау, мырэуштытэу гъогу тэрэз къытезышъэжыгъэр. Ари ары! Модрэ кIалэри ары, Гъуклэмкъомэ ядзэкIолI цыкIу! Сыд гушэр идзэкIолIыгъ ащ?! Ныпчыхъэ ащ къургъокъое гъогу дитыхъагъэп.

Бэрэ Мыхъамодэ къэдэуагъ: — сыд цIуагъэу, сыд къысэпIуагъэкIи, сянэ къылыфыгъэ сшынахыжыым фэдэу сыкыюплты; сыд къысэпIуагъэу сыд къыосложыгъэкIи, сепсауфэ джэгъогъунэкIи сыкыюплтыштытэп; укызэгъэшIыгъэ Тхъэм ышIэкIэ сыкыюлтэIу мы зымкIэ гъусэнчъэ сымышIыжъ; дунаим сызыфэежъ тетэп сянэ къылыфыгъэ тхъамыкIэм ибын рыкIуагъэр зэсэрэгъашIы. Уянэ быдзыш, Къаймэт, тыгъакIуи тыкъэгъаплъ.

Мы чыплэр ары, апэрэ мафэхэм афэмыдэу, Къаймэт къызызбгырыукыгъэр: «КIэлэ бетэмал, мародёр шыпкъэ сыхъуллагъи!» Ещыкум зыпарэкIи ыгу рыхыштыгъэхэп мытапэкIэ джэдыгоу, адрэ гъомылэ гъэгъугъэ хэшыкIыгъэхъу ышыпхъу иунэ кIашъо Мыхъамодэ къытырихыгъагъэхэр. Ащ щышъэу зы Iулъхыи Къаймэт зылуигъэфэгъагъэ а лъэхъаным. ШыпкъэмкIи ежъми, Къаймэти, шхын гъушъэм ыгу римыутыгъагъэкIэ арыгъэп, джарэу мэхъэ-шэгъу къышхыуштыгъэ. Шхын гъушъэба — мы ыкIи къужъ шэгъэ зэпымыужыым. ХъамшхунтIэ шIуцIэр, адрэ къом ыпэ къылытэгъэ зыфалорэ плыжыыр, мыхэр эблэдз ашIых пчыхъэрэ пчэдыжэрэ. Колхозым инагрыф лъэрышчытри — хъасэр гъорекIобжыхъэ зэрэIуамыхыжыгъэу щытыгъ — чэщырэ ащи макIохэшъ къахыи. Агъэтакъош псым хатакъо, загъэбэгырэм пшхынкIэ нахъ шъабэ мэхъу. Сыдэу шIышты, лIэрэм зымыгъэлIэн ешхы. Гъэжэу тIэкIуи къафэнэжыгъэ марышъ. Хъазабышхо зыхэтхэр, Гъуклэмкъор ышыпхъу зыфетыгъоужыгъагъэри джарыба! «Хъау, Къаймэт, аштэу зыкIапIорэр? — укIытэжъэ Мыхъамодэ зиухыижыштыгъэ. — Сшыпхъу иер сэри сиеба!» Ежыри, Ещыкури, ыIорэм фытекIыштыгъэп: «Зэошхор макIо. Ежъ Зае исабиймэ аригъэшхын ымыгъоты хъумэ, ым?..»

(Джыри къыкIэлъыкIощт).

Льэпкь театрэр Москва щыІ

ТелефонкІэ кьатыгь. Адыгэ Республикэм и Льэпкь театрэ спектаклэу «Мэдэяр» мэлылфэгум и 5-м Москва кьыщигьэлъэгъуагь. Пчыхьэзэхэхьэр зэр-кІуагьэм кьытегущІэхэ тшІоигъоу тызэлъэгъуэмэ яеплЫкІэхэм шыуащытэгъэгъуазэ.

— АР-м и Официальнэ лЫкІоу УФ-м и Президент дэжь ренэу щыІэм ипшгъэрЫгьхэр зыгъэцкІэрэ Валерий Полевоим пэублэ гущІлэкІэ пчыхьэзэхэхьэр кьызІуихыгь, — кьытиІуагь Адыгеим культу-рэмкІэ и Министерствэ иотдел ипашгъу Шхьэлэхэу Светланэ.

Пьесэу «Мэдэяр» зытхыгъэ Нэтхэо Кьадыр США-м кьы-кЫгь. Зэхэхьэм изэхэщакІомэ, спектаклэу «Мэдэям» игъуэцун хэлэжъагъэмэ, ти Президентэу ТхьакІушынэ Аслъан, Прави-тельствэм лъэшэу зерафэразэр хигъэунэфыкЫгь.

Къ. Натхьом игупыкІэу сомэ мини 100 Льэпкь теат-рэм фигъэшшошагь. Спектак-лэу «Мэдэяр» зыгъуэцугъэ ре-жиссерэу ТхьакІумэщэ Нал-бый ипсауныгъэ зыпкь ригъэ-уцожьыным фэшІ ІэпыІэгъу фэхъу шІоигъоу доллар 1000 ритыгь.

Шхьэлэхэу Светланэ кьызэрэтиІуагъэу, театроведэу Марина Корчак, ткъош Къэ-бэртэе-Бэлкъарым илЫ-кІохэу Шэуджэн Мухьамэд, КЫшгъэкъо Александр, Уры-сыем изаслуженнэ артистэу, режиссерэу Бэгъ Сэид, АР-м и Правительствэ икьулыкъу-шІэхэр пчыхьэзэхэхьэм хэлэ-жъагъэх, спектаклэм еплЫгь-гъэх. Урысые телевидением иканалхэм, гъэзетэу «Культу-рэм», нэмыкІхэм яжурналист-хэр залым чІэсыгъэх, тиарти-стхэм гущІлэгъу афэхьугъэх. Каналэу «Культурэм» спектак-лэу «Мэдэям» ехьылІэгъэ кьэ-тыныр пчыхьэм кьыгъэлъэ-гъуагь.

Лыунэе Асыет.

Хэлэжъэгъэ артистхэр

Ахэр бэ мэхъух. Адыгеим щызэлъашІэрэ артистхэу КЫкІ Юрэ, Пэрэныкьэ Чэтибэ, Му-рэтэ Чэпай, Устэкьэ Мыхьута-рэ, Уарпэкьэ Аслъан, Зыхьэ Заурбий, Зыхьэ Мэлайчэт, Ку-кэнэ Мурат, Уджыхъу Мары-ет, Хьакъуй Аслъан, Лыунэе Асыет, Хьакъуй Андзаур, Мэ-рэтыкьэ Людмилэ, Бэгъушгъэ Анзор, Къэбыхьэ Анзор, Бэгъ Алкьэс, нэмыкІхэри рольхэр кьэзышЫгъэмэ ащыщых.

Спектаклэр кьызаухым гущІлэгъу тызыфэхъуэгъэмэ яеплЫкІэ тшІогъэшІэгъоныгь.

ЗЫХЬЭ Мэлайчэт — Льэпкь театрэм идиректор.

— Спектаклэм еплЫгьгъэхэр дгъэгущІуагъэх. КъэмыкІуагъэхэр кІэгъожьыгъэх. АдыгабзэкІэ спек-таклэр кьэдгъэлъэгъуагь, урысыб-зэкІэ зэдзэкІыжыгъэу фаер кьытэ-дэлугь. Ащ фэдэ зІукІэ-гъухэр нахьыбэрэ зэхатщэ-хэ ашІоигъоу театрэр зикІасэхэр кьытэлъэлугъэх. Залым кьычІэмыхьэхэзэ мэфэкІ горэм хэлажэхэу кьащыхъуштыгь. Тхьа-егъэпсэху зэхэщакІохэр.

УДЖЫХЪУ Марыет — Урысыем изаслужен-нэ артистк, АР-м ина-роднэ артистк.

— Кьытэдэлугъэхэм агу тырихыгь, тиadyгабзэ зэ-рэдгъэфедэрэр ашІогъэ-шІэгъоныгь. ПэшІорыгъэ-шгъэу кьызэрэтыгъуыгъы-тыгъэхэм нахьышІоу зы-кьэдгъэлъэгъон тлэкЫ-гъэу бэмэ кьытаІуагь. Ти-республикэ шІукІэ языгъэ-шІэрэ пчыхьэзэхэхьэмэ джыри тахэлажээнэу, Уры-сыем икьэлэшхомэ тащы-Іэнэу тыфай.

ЛЫУНЭЕ Асыет — Адыгэ Республикэм изаслуженнэ ар-тистк, Мэдэя ироль кьышЫгь.

— Москва спектаклэр шы-кІуагъэми, тыхэку кьыщытшІырэм фэдагь. Москва исценэ хымэу кьыс-щыхъугъэп. Цыфхэр дахэу, гуфэ-бэныгъэ ахэлъэу кьытпэгъокЫгъэх. Спектаклэм ашІогъэшІэгъонэу зэ-реплЫхэрэм фэшІ тымыгумэкІэу тирольхэр кьэтышЫгъэх. Тимылъэп-кьэгъухэри пчыхьэзэхэхьэм щыла-гъэх. Театрэм лъэпкьхэр эфшицхэ елэкЫ, нэмыкІ кьэлэшхо тыра-гъэблагъэмэ, Адыгеим ыцІэ дахэкІэ дгъэлун тлээкЫшт.

ТУТЭ Заур — Адыгэ Респуб-ликэм, Къэрэшэе-Щэрджэсым, Къэбэртэе-Бэлкъарым янарод-нэ артист.

Артист цІэрылом кьызэриІуа-гъэмкІэ, спектаклэм уеплЫгъэ ады-гэмэ ятарихь, яшэн-хабзэхэм нахь-куоу гукІэ уахэхьэ. Зэлъэпкьэгъухэм ащ фэдэ зІукІэгъухэр ящыкІагъэх.

Адыгэ Республикэм ия 20-рэ илъэс фэгъэхьыгъэ нэмыкІ зэхэхьэхэр Моск-ва щэкІох. Льэпкь театрэм спектак-лэу «Псэлыхьэхэр» тыгъуасэ Мос-ква кьыщигьэлъэгъуагь.

Сурэтхэр спектаклэу «Мэдэ-ям» кьыщытырахыгъэх.

Хьакъуй Андзауррэ Зыхьэ Заурбийр.

БАСКЕТБОЛ. АПШЪЭРЭ КУПЫР

Командищыр лЫкІотэшт

«Динамо-МГТУ» Мыекъуапэ — «Динамо» Ставрополь — 62:52 (9:8, 15:10, 21:17, 17:17).

Мэлылфэгум и 5-м Мыекъуапэ щызэлукІагъэх.

Зезыщагъэхэр: Г. Кунявский — Саратов, В. Петров, И. Куксов — тІури Ростов-на-Дону.

«Динамо-МГТУ»-м щешлагъэхэмрэ очко пчъагъэу кьахьыгъэмрэ: Тусиков — 16, Гапошин — 5, Иванов — 8, Долгополов — 4, Воротников — 21, Хмара — 2, Мэрэтыкьэ, Степанов, Хьакъун — 6.

Урысые Федерацием баскетболымкІэ изэнэкьокъу хэлэжъэрэ командэ-хэу финалныкьом хэфагъэхэр Мыекъуапэ щызэдешІэх. Апэрэ чыпшІыщыр тикьалэ кьыщыдэзыхьэр командэхэр финалым щызэлукІэщтых.

Мыекъуапэрэ Ставропольрэ якомандэмэ ешІэгъур заублэм хьагъэм Іэгуаор радзэн амылгэкІэу бэрэ кьыхэкІыгь. Спортым хэшЫкІ фызиІэмэ ар агъэшІагъоштыгъэп.

— Спортсменхэм Іэгуаор «къямьдэлэу» уахьтэ кьакІу, — кьытиІуагь АР-м изаслуженнэ тренерэу Андрей Синельниковым.

ЕшІэгъур кІэухым зыщыфэкІоным яамал кьызэрихьэу баскетболистхэр теклоныгъэм фэбэнагъэх. ЗІукІэгъум кьэгъэзапІэ фэзышЫгъэмэ ащыщых Сергей Ивановыр, Хьакъунэ Руслъан, Антон Тусиковыр, Артем Гапоши-ныр.

НэмыкІ командэхэр зэрешлагъэхэр: «Алтай-Баскет» Барнаул — «Ав-тодор» Саратов — 66:56, «Планета» Ухта — «Орел-Олимп» Орел хэку — 81:78.

Тыгъуасэ командэхэр ятІонэрэ ешІэгъумэ ахэлэжъагъэх.

Сурэтым итхэр: «Динамо-МГТУ»-м иешІахІохэу Артем Гапошинынр, Хьакъунэ Руслъан, Антон Тусиковыр.

Зэхэзышагъэхэр:
Адыгэ Республикэм
и Къэралыгъо
Совет — Хасэр,
иминистрэхэм
я Кабинет

КьыдзыгъэкІырэр:
Адыгэ Республикэм
лъэпкь ІофхэмкІэ,
ІэкЫб кьэралхэм
ащыпсэурэ тилъэп-
кьэгъухэм адырІэ
зэпхыныгъэхэмкІэ
ыкІи кьэбар жьу-
гъэм иамалхэмкІэ
и Комитет
Адресыр: ур.Кре-
стьянскэр, 236

**Редактор
шхьалэр**

**ДЭРБЭ
ТИМУР**

**Редакциер
зылъэщыІэр:**
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шхьалэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшгъэдэкІыжэ зы-
хьырэ секретары:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

**Зыщаушыхьаты-
гъэр:**
Урысые Федерацием
хэутын ІофхэмкІэ,
телерадиокъэтын-
хэмкІэ ыкІи зэлъы-
ІэсыкІэ амалхэмкІэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чыплэ гъэлоуры-
шІапл, зэраушыха-
тыгъэ номерыр
ПИ №10-3892

Гъэзетым кьыхиу-
тыхэрэм мышгъып-
кьагъэу кьахафэ-
хэрэмкІэ кьэзыт-
хыгъэхэм пшгъэдэ-
кЫжэ ахьы. Къа-
тхэхэрэмрэ гъэзе-
тым щылажэхэр-
рэмрэ яеплЫкІэ
зэтемыфэн ылъэ-
кЫшт. Гъэзет-
еджэхэм кьыт-
фагъэхьэрэ тхы-
гъэхэр зэхэтфы-
хэрэп ыкІи кьэ-
зытхыгъэхэм
аІэкІэдгъэхьа-
жыхьэрэп.

Зыщыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ІОГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

**Пчъагъэр
4280
Индексхэр
52161
52162
Зак. 1032**

Хэутыным
узщыкІэтхэнэу щыт
уахьтэр
Сыхьатыр 18.00
ЗыщыкІэтхэгъэхэ
уахьтэр
Сыхьатыр 18.00

*НэкІубгъор зыгъэхьазырыгъэр
ЕМТЫЛЪ Нурбий.*